БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЭ!

48-дахи жэлээ гарана

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

№ 18 (13334) | 1971 оной январиин 22, пятница | Сэн 2 мүн

КПСС-эй обкомдо, Республикын Министрнүүдэй Соведтэ, Облпрофсоведтэ

МАЛ АЖАЛАЙ ПРОДУКЦИ ҮЙЛЭДБЭРИЛХЭ, ГҮРЭНДЭ ХУДАЛДАХА ТАЛААР РЕСПУБЛИКЫН АЙМАГУУДАЙ ХООРОНДО ДЭЛГЭРҺЭН 1970 ОНОЙ СОЦИАЛИС МҮРЫСӨӨНЭЙ ДҮНГҮҮД ТУХАЙ

...л ажалай продукци үйлэдбэрилхэ, гүрэн...далдаха талаар республикын аймагуу... хоорондо дэлгэрһэн 1970 оной социалис ...сөөнэй дүнгүүдые хаража үзөөд, КПСС-...комой бюро, Буряадай АССР-эй Ми...рнүүдэй Совет болон облпрофсовет иигэ...тообо:

...0 оной туршада гүрэндэ мяха худалдаха ...өө 102 процент, һү—136, ноохо—108, үн...—198 процент дүүргэжэ, 1969 онойхитой ...лхада, мяха худалдалгаяа 7 процент, һү ...оохо—12, үндэгэ—27 процент дээшэ... жэ, эбэртэ бодо малай, хони ба шубуу...тоо толгой олошоруулһан, адууһа малһаа ...даг ашаг шэмыень нилээд дээшэлүүлһэн ...н аймагта КПСС-эй обкомой, Буряадай ...Р-эй Министрнүүдэй Соведэй ба Обл...соведэй Дамжуулгын улаан туг, нэгэдэхи ... түхэриг мүнгэн шан барюулха.

Гүрэндэ мяха худалдаха жэлэйнгээ түсэб 122 процент, һү—148, ноохо—114 процент дүүргэжэ, 1969 онойхитой сасуулхада мяха үйлэдбэрилгые 19 процент, һү абалгые 3 процент дээшэлүүлжэ, бүхы түрэлэй адууһа малай тоо толгой олошоруулһан **Захааминай аймагта** хоёрдохи 700 түхэриг мүнгэн шан барюулха.

1970 ондо гүрэндэ мяха худалдаха түсэбөө 2 процентээр, һү—29, ноохо—8 процентээр үлүүлэн дүүргэжэ, мүн адууһа малһаа абтадаг ашаг шэмыень дээшэлүүлһэн, ниитын малай тоо толгой олошоруулһан **Яруунын аймагта** гурбадахи 500 түхэриг мүнгэн шан барюулха.

Мал ажалай продукци үйлэдбэрилхэ, гүрэндэ худалдаха талаар **Түнхэнэй аймагай** колхоз болон совхозууд һайн үрэ дүн туйлаа гэжэ тэмдэглэхэ.

Табан жэлэй дүн

СЭЛЭНГЫН, ЗЭДЫН АЙМАГУУДАЙ МҮРЫСӨӨН

...малаар олон Сэлэнгын, Зэ...аймагууд үнгэрэгшэ табан жэ...туршада зарим тэды амжал...таар ажаллажа гараа. Сэлэн...аймагай ажалшад гүрэнэйнгөө ...уялтые бүхы продукцяар ...гажа, табан жэлэй түсэбһөө ...ур 174.040 центнер ороохо, ... 2540 центнер хартаабха, ...центнер овощ, 6750 центнер ..., 22.310 центнер һү, 548 ...н үндэгэ, 4450 центнер ноо... худалдаһан байна.

...ын аймагай ажалшад мүн лэ ... хүдөө ажахын продукт ... тушааха, худалдаха та...жэлэйнгээ түсэб үлүүлэн дүүр... байбашье, гансал овощ худалдаха түсэбөө дүүргээгүй. Гүрэнэй амбаарта 860 центнер овощ дутуу оруулһан байна. Энээнние ямаршье хүндэтэ шалтагаанаар сагааруулхын аргагүй, имагтал аймагай, зарим ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэдэй анхарал табяагүйһөө болоо гэжэ хэлэхээр.

Тиимэһээ гүрэндэ хүдөө ажахын продуктнуудые худалдаха талаараа—мүрысөөнэй эгээл гол эрилтээр Сэлэнгын аймаг эрхимлэжэ гараа гэжэ тоолохоор. Тэрэшэлэн гүрэндэ тушаадаг гол продукцяараа—ноохо худалдалгаар шье сэлэнгынхид түрүүлээ.

	Сэлэнгын аймаг	Зэдын аймаг
...Гүрэндэ хүдөө ...ахын продукт...дые худалдал...ар 8-дахи табан ...эй түсэбэй ...гэлтэ ...центээр):		
...ho тарян	224	156
...таабха	112	111
...щ	104	93
...ан	105	103
...	106	110
...эгэн	124	160
...һон	115	102
Адууһа малай ...олошорһониинь ...965 онтой ...эхэдэ, ...центээр):		
...тэ бодо мал	104,8	102,9
... тоодо үнеэн	105,6	102,0
...ин	126,4	117,2
...ин	92,7	101,7
...ай	203,0	71,0
...буун	4 дахин үсөөрөө	198,0
Хүдөө ажахын ур...гамалнуудай гараса ...ектар бүриһөө ...тнерээр):		
...ооho тарян		
— 1965 он	6,1	9,1
— 1970 он	7,3	8,5
хартаабха		
—1970 он	39	37
...үбһэн		
—1965 он	6,1	7,6
— 1970 он	8,1	8,5
Адууһа малай ашаг шэмэ:		
Үнеэн бүриһөө һаагдаһан һүн (килограммаар)		
— 1965 он	1763	1416
— 1970 он	2097	1626
Хонин бүриһөө абтаһан ноохон (килограммаар):		
— 1970 он	3.2	3,2
тахяа бүриһөө абтаһан үндэгэн		
— 1965 он	81	68
— 1970 он	—	151
100 үнеэн бүриһөө түлжүүлэгдэһэн тугал		
— 1965 он	79	75
— 1970 он	66	56
100 хонин бүриһөө түлжүүлэгдэһэн хурьган		
— 1965 он	69	72
— 1970 он	66	75
Бүхыдөө түлжүүлэгдэһэн поршоонхо		
— 1965 он	2051	4799
— 1970 он	2629	3785
Гүрэндэ тушаагдаһан малай дунда зэргын шэгнүүр (килограммаар):		
үхэрэй		
— 1965 он	288	275
— 1970 он	331	303
хониной		
— 1965 он	33	33
— 1970 он	39	36
гахайн		
— 1965 он	55	69
— 1970 он	96	91

...Ниитын малай тоо олошоруул...ар абажа үзэбэл, мүрысэгшэ ай...гууд адлирхуу байдалтай. Үн...рһэн табан жэлэй үедэ эдэ ай...гууд хонидоо нилээд олошо...улжа шадаа. Энэнь һайшаалтай. ...үгөөр Сэлэнгын аймагай ажахы...ууд шубуудаа, зэдынхид—гахай...удаа үсөөрүүлһэн байна. Тиихэ...э Сэлэнгын аймагай колхоз, сов...озуудай энэ үедэ адуу моридоо ...49 толгойгоор үсөөрүүлһэниинь ...уу.

...Мүрысэгшэ аймагуудта ороохо ...ряанай, хартаабхын, үбһэ ногоо...ой, бусад ургамалнуудай ургаса ...урдынхидаал адли бирагүй байһан ...идаа. Илангаяа сабшалангаа ...һайжаруулжа, ургасыень дээшэ...лүүлхэ, тэжээлэй үнэтэ ургамал—...уузику ехээр таридаг, һайнаар ...ргуулдаг болохо ушартай. Тингэ...һэдөө адууһа малаа тэжээлээр ...үсэд хангажа шадахагүй жэшээ...тэй.

...Наймадахи табан жэлэй туршада ...эдэ аймагуудай колхоз, совхозууд ...малайнгаа ашаг шэмэ зарим тэды ...дээшэлүүлжэ шадаа. Жэшээнь, ...Сэлэнгын аймагай ажахынууд, табан жэлэй урда тээхитэй сасуулбал үнеэн бүриһөө 334 килограмм һү ехээр һаажа, хоёр мянганай дабаа дабанхай. Зүгөөр зэдынхид энэ талаараа гээгдэжэ ябана. Хонин бүриһөө хайшалжа абаһан ноохоннинь тон адли байжа, урдынхиһаа нилээд дээшэлээ. Тиигэбэшье хони олоор үсхэбэрилдэг аймагууд байһан тула ноохоной гарасые улам дээшэлүүлхэ ушартай.

Эндэ толилогдоһон мэдээнүүдһээ харахада, тус аймагуудай ажахынууд юрэнхы дээрээ эхэ малаа олоор һубайруулна, түл түрэсэеэ үхэл гарзада оруулна. Сэлэнгын аймагай колхоз, совхозууд нёдондо зуун хонин бүриһөө оройдоо 66 хурьга томо болгоо бшуу. Энэнь 1965 онойхиһоо доогуур. Мүн энэ аймагта зуун үнеэн бүриһөө баһал 66 тугал түлжүүлэгдэһэн байха юм. Энэ талаараа Зэдын аймагайшье ажахынууд холо ошоогүй. Тиимэһээ шэнэ табан жэлэй түрүүшын жэлһээ энэ ехэ дутагдалаа усадхаха болоно.

8-дахи табан жэлэй үшөө нэгэ һайшаалтай дүнгынь юун бэ гэхэдэ, мүрысэгшэ эдэ аймагуудай колхоз, совхозуудай гүрэндэ тушаадаг малай дунда зэргын шэгнүүр урдынхиһаа нилээд ехэ болоо. Шэнэ табан жэлдэ энэ талаараа бүри ехэ амжалта туйлаха бэзэ гэжэ найдая.

ҮГЭДӨӨ ЭЗЭН БАЙХААР

Шэрэм шудхалгын цех Ленинэй орденто ЛВРЗ-гэй түрүү цехүүдэй тоодо оролсодог. Цехэй коллектив шэрэм шудхалаа хэхэ даабаряа һара бүри үлүүлэн дүүргэдэг болоо. Эдэнэр табан жэлэйнгээ даабариһаа гадуур тормозой 10 мянган колодко шудхажа, түмэр замшадта эльгээһэн.

Шэнэ жэлэй эхинһээ улам эршэмтэйгээр ажаллажа байна. Оньһон техникэеэ бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглажа, халаан бүриингөө даабари үлүүлэн дүүргэхые хүн бүхэн оролдоно. Тиин январиин түрүүшын хахад соо даабариһаа гадуур тормозой 1200 колодко шудхан гаргаһан байна.

Шэрэм хайлуулагша В. Серошитан, шудхалаа хэгшэд Б. Мухлуев, Т. Отставнов гэгшэд халаан бүриингөө даабари 20—25 процентээр үлүүлэн дүүргэнэ. Маркел Мантыковай бригадынхид халаан соогоо тормозой 2500 колодко хэхэ даабаряа 3000 хүргэжэ, түрүү ажалай үльгэр жэшээ харуулна.

Түрүү цехэй коллектив партиин ээлжээтэ съездые нэрэтэй солотойгоор угтаха гэжэ шиидээд, байгша оной **нэгэдэхи кварталай даабариһаа гадуур 70 тонно шэрэм шудхалаа хэхэ, ажалайнгаа бүтээсые 6 процентээр дээшэлүүлхэ гэһэн социалис уялга һаяшаг абаба.** Шэрэм шудхалгын цехэй коллектив энэ хараа түсэбүүдээ бодото дээрэнь бэелүүлжэ эхилээ.

М. МАНДАРОВ,
ЛВРЗ-гэй хүдэлмэришэн.

Сомсельсоведүүдэй гүйсэдкомуудай түрүүлэгшэнэрэй республиканска зүблөөн

НЮТАГАЙ СОВЕДҮҮДЭЙ ГОЛ ЗОРИЛГОНУУД

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй түрүүлэгшэ нүхэр Б. С. СЕМЁНОВОЙ элидхэл

Нүхэдүүд! КПСС-эй обкомой бюрогой тогтоолоор зарлагдаһан ажалшадай депутадуудай сельскэ болон поселково Соведүүдэй гүйсэдкомуудай түрүүлэгшэнэрэй энэ зүблөөн манай республикын ажалшадай депутадуудай сельскэ, сомоной ба поселково Соведүүдэй ажал хүдэлмэриин ямар байһыень шэнжэлжэ үзэхэ, һүүлэй жэлдэ хэгдэһэн хүдэлмэриин зарим дүнгүүдые гаргаха, дутагдалнуудые, тэдэнэй шалтагаануудые элирүүлхэ, манай ээлжээтэ зорилгонуудые хараалха зорилготой юм.

«Ажалшадай депутадуудай сельскэ ба поселково Соведүүдэй хүдэлмэри һайжаруулха тухай» КПСС-эй ЦК-гай тогтоолой гараһанай һүүлээр дүрбэн жэл шахуу саг үнгэрбэ.

Ажалшадай депутадуудай сельскэ, сомоной ба поселково олон Соведүүдэй ажал хүдэлмэриин, тэдэнэй эмхидхэлэй хүдэлмэриин һайжаралга үнгэрэгшэ үеын шухала дүнгүүд болоно. Соведүүдэй ажал хүдэлмэриин арга онолынь хубилбэ. Тэдэнэр коллективүүдэй ажал хэрэгүүдтэ, хүдөөдэхи соёлой-ажаһуудалай барилгада бүри эдэбхитэйгээр хамааралсадаг болоо. Тэрэнь республикын сельскэ, сомоной ба поселково олон Соведүүдэй үүргые, нэрэ хүндыень дээшэлүүлбэ.

Нүхэдүүд! Үйлэдбэриин, экономикын асуудалнууд сельскэ, сомоной Соведүүдэй ажал ябуулгада эгээн лэ шухала һуури энээнэйшье урда эзэлжэ байгаа, мүнөөшье эзэлһээр.

Республикын промышленна предприятинуудай коллективүүд социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлэн, промышленна продукци гаргаха табан жэлэйнгээ түсэбые 1970 оной декабриин 11-дэ дүүргээ һэн.

Республикымнай хүдөө ажахышье табан жэлэй турша соо улам ехээр хүгжэбэ.

Бүхы орон дотор ажалшадай байдалай һайжаржа байһандал адли, манайшье республикын ажалшадай материальна ажана байдал улам дээшэлээ.

В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойе нэрэтэй солотойгоор угтахын түлөө үнгэрэгшэ жэл тэмсэжэ, республикымнай ажалшад промышленна продукци гаргаха, наймаанда дамжуулха түсэбөө дүүргэһэн, гүрэндөө ороохо, хартаабха, овощ, һү, үндэгэ, ноохо худалдажа, түсэбөө үлүүлэн дүүргэһэн байна.

Энэмнай бүхыдөө партийна, совет, профсоюзна ба комсомолой эмхинүүдэй ябуулһан политическэ ба эмхидхэлэй тон ехэ хүдэлмэриин аша үрэ, хүдэлмэришэдэй, колхознигуудай, алба хаагшадай, республикын бүхы ажалшадай шэн зоригто ажалай аша үрэ, тэрэшэлэн КПСС-эй Центральна Комитедэй, Совет правительствын манай республикада үзүүлжэ байгаа угаа ехэ туһаламжын аша үрэ мүн.

Манай республикын сельскэ, сомоной ба поселково олон Соведүүд партийна эмхинүүдэй ударидалга доро ажаллаха зуураа, табан жэлэй түсэб амжалтатайгаар дүүргэлгэдэ эдэбхитэй туһаламжа үзүүлээ гэжэ мүнөөдэр сэдьхэлээ хангаяар тэмдэглэхэ ёһотойбди.

Олохон Соведүүд колхозууд болон совхозуудай ажалда хүсэд һайнаар хэрэгээ мэдэнгеэр, шадамар бэрхээр хамааралсан туһалдаг, гүрэнэй түсэбэй, парти ба правительствын шухала тогтоолнуудай дүүргэлтын хойноһоо хиналта бэелүүлдэг байха юм.

Жэшээнь, Мухар-Шэбэрэй аймагай Хонхолын сельсовет ехэ хүдэлмэри ябуулдаг байна гээшэ. Хонхолын сельсовет колхозуудай правленинүүдэй орондонь хүдэлэнгүйгөөр, харин тэдээнтэй нягта барисаатайгаар ажаллаха зуураа, эмхидхэлэй ехэ хүдэлмэри ябуулдаг. Сельсовет 40 депутадтай, тэдэнэй 26-нь колхознигууд. 26 хүнэй 10-нь сэхэ тарялан ба мал ажал дээрэ хүдэлдэг. Тэдэнэр бултадаа ажалай түрүүшүүл. Саг үргэлжын 6 комисси эндэ байгуулагдажа, бултадаа эдэбхитэйгээр ажалладаг юм.

Энэ сельсоведэй хүдэлмэриин эгээн гол, эгээн шухала дүй дүршэл юун бэ гэхэдэ, сельскэ Соведэй депутадууд бүгэдөөрөө, комиссинууд бүгэдөөрөө эбтэй эмхитэйгээр ажаллажа, хүдөө ажахые дам саашадань хүгжөөхэ талаар парти, правительствын Директивэнүүдые дүүргэлгэдэ колхознигуудые элсүүлхэдэнь колхозуудай правленинүүдтэ туһаламжа үзүүлхэ ябадалда гол анхаралаа хандуулдаг.

Үнгэрэгшэ жэл энэ сельсовет 20 гаран шалгалта хэжэ, тэдэнэйнгээ дүнгүүдые бригадануудай суглаан дээрэ, колхозуудай правленинүүдэй, гүйсэдкомойнгоо заседанинууд дээрэ, сельсоведэй сессинүүд дээрэ зүбшэн хэлсээ һэн. Зарим асуудалнуудынь хүдөө зоной хамтын суглаан дээрэшье табигдаһан байгаа. Тэдэ суглаануудта 300—400 хүн байлсадаг һэн.

Жэшээнь, хабарай тарилгада, ургаса хуряалгада бэлэдхэлэй, тэдэнние үнгэргэлгын ябасые сельсовет нягтаар шалгаха зуураа, газар муугаар элдүүрилһэн, ургаса хуряахадаа гээлтэ хоролто гаргаһан баримтануудые элирүүлжэ зайсуулһан, мал ажалай продукци үйлэдбэрилхэ, гүрэндэ худалдаха түсэбэй дүүргэлтые хэдэ дахин шалгаһан байна. Гадна тарян, мал ажал дээрэ машина техникын ямараар хэрэглэгдэжэ байһые, ажалай эмхидхэл ба түлөөһэнэй ямараар табигдаһые, колхозой Уставай ямараар сахигдажа байһые сельсоведэй депутадууд шалгаһан байгаа. Ажалай журам эбдэжэ, зарим колхознигуудай бууса шадарай участогуудай хэмжээе үлүү гаргажа байһан баримтануудые тэдэнэр элирүүлһэн, хазагайралгые усадхаха хэмжээ абаһан байгаа. Тарилга, малай тэжээл адуу малаараа гэшхүүлхэ, эдюулхэ ябадалтай сельсовет шанга тэмсэл ябуулжа, энээнэй түлөө зэмэтэй хүнүүдые харюусалгада хабаадуулһан байгаа.

Шалгаха бүринь, шалгалтын дүнгүүдые зүбшэн хэлсэхэ бүринь, ажал хэрэг улам һайжаржа байгаа гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй. Лахадааб гэхэдэ миин лэ ёһо дагуулан тэдэ шалгалтануудые хээгүй, харин ажал хэрэгые гүнзэгыгөөр шэнжэлжэ үзэһэн, дутагдалнуудые ба тэдэнэй шалтагаануудые тодорхойгоор элирүүлһэн, коллективүүдтэй өөһэдтэйнь зүбшэн хэлсэжэ, тодорхой хэмжээнүүдые хараалһан, теэд тэдэ хэмжээнүүдэй дүүргэлтын хойноһоо хожомынь нарин шангаар хинажа байһан байна. Тэрэнь гансашье хүтэлбэрилэгшэдые бэшэ, мүн жиирэйшье колхознигуудые журамтай болгодог байха юм.

Бүхэроссин зүблөөнэй һүүлээр энэ сельсовет тодорхой һайн хэмжээ ябуулгануудые зохёогоод, сесси дээрээ хаража үзөөд, мүнөө үедэ бэелүүлжэ байнхай. Тэдэ хэмжээ ябуулганууд доторнь хүдөө ажахын асуудалнууд гол һуури эзэлнэ.

Сельсовет соёлой-олониитын хүдэлмэридэ, улад зониие ажаһуудалай талаар хангалгада анхаралаа ехээр табидаг. Энэ сельсоведэй ашатай һайн олон хэрэгые тэрэнэй түрүүлэгшэ Нефед Савельевич Митрофанов үүсхэдэг, эмхидхэдэг, өөрөөшье хабаадалсадаг байха юм. Нүхэр Митрофанов 20 гаран жэлэй турша соо энэ Соведые хүтэлжэ байдаг. Тэрэмнай эрхим коммунист, дүршэл ехэтэй, эрид сэхэ хүтэлбэрилэгшэ, үүсхэл оролдолготой хүдэлмэрилэгшэ, анхаралтай, даруу номгон зантай хүн юм.

Ехэ-Куналейн сельсоведэй гүйсэдкомой (түрүүлэгшэнь нүхэр Гребенщиков), Хушуун-Үзүүрэй (түрүүлэгшэнь нүхэр Дамбаев), Ивалгын (түрүүлэгшэнь нүхэр Черненко), Тамирай (түрүүлэгшэнь нүхэр Бурлаков), Усть-Киранай (түрүүлэгшэнь нүхэр Ильков), Шанагын (түрүүлэгшэнь нүхэр Тогошиев) болон бусад гүйсэдкомуудай хүдэлмэридэ һургаал абамаар һайн юумэнүүд олон.

Поселково 13 Совет республикэ соомнай тоологдоно. Модоной, модо болбосоруулгын, нютагай ба хүнгэн промышленностиин олон предприятинууд, транспортна предприятинууд, барилгын эмхинүүд тэдэнэй мэдэлэй газар дээрэ байдаг. Галуута-Нуурай, Баргажанай адагай, Каменскын, Сэлэнгын болон бусад поселково Соведүүд һүүлэй үедэ эдэбхитэйгээр ажаллан, тэндэхи предприятинуудайнгаа ажалда хамһалсан оролсодог, улад зониие ажаһуудалай талаар хангаха асуудалнуудые һайнаар шиидхэдэг болоо.

Гэхэтэй хамта, Соведүүдэй хүдэлмэри һайжаруулха тухай КПСС-эй Центральна Комитедэй тогтоолые, тэдэ Соведүүд тухай Хуулинуудые хэдэ хэдэн районуудта муугаар дүүргэнэ гэжэ сэхэ руунь хэлэхэ хэрэгтэй. Уялгаяа хангалтагүйгөөр дүүргэдэг, тэдээндэ үгтэһэн эрхые хүсэдөөр хэрэглэдэггүй сельскэ ба поселково Соведүүд манай республикада үшөөл бии юм. Тэдэнэр эмхидхэлэй хүдэлмэри мууса ябуулдаг, үйлэдбэритэй һулаар холбоотой, колхозууд ба совхозуудай, предприятинууд ба эмхи зургаануудай ажал хэрэгтэ биратай нүлөө үзүүлдэггүй.

(Түгэсхэлынь 3-дахи нюурта).

Үнгэрэгшэ жэлдэ 34661 килограмм һү һаажа, жэлэйнгээ түсэбые 3661 килограммаар үлүүлһэн эрхим һаалишан Мария Аюшеевна Цыренжаповада Улаан-Үдын аймагай «Коммунизм» колхозой түб Гильбэр тосхондо ажалай алдар солын туг бодхоогдобо. Мүнөө Мария Аюшеевна түрэл партингаа ээлжээтэ съездын нээгдэхэ үдэрые ажалай шэнэ бэлэгүүдээр угтаха гэжэ бүри оролдосотойгоор ажаллажа байнхай.

К. ГАБАЕВАЙ фото.

РЕСПУБЛИКЫН КОЛХОЗ, СОВХОЗУУДАЙ ГҮРЭНДЭ МЯХА, ҺҮ ТУШААХА 1 КВАРТАЛАЙ ТҮСЭБЭЙ ДҮҮРГЭЛТЭ ТУХАЙ

1971 оной январиин 16-най мэдээн

(Түсэбэй дүүргэлтэ процентээр)

Аймагууд	мяхан	һүн
Баргажанай	49	24
Баунтын	—	15
Бэшүүрэй	6	18
Зэдын	29	20
Яруунын	7	17
Загарайн	16	15
Захааминай	69	17
Кабанскын	9	15
Хэжэнгын	4	13
Хурамхаанай	33	16
Хяагтын	28	20
Мухар-Шэбэрэй	33	16
Ахын	—	25
Прибайкалиин	19	13
Хойто-Байгалай	—	13
Сэлэнгын	25	18
Түнхэнэй	27	11
Улаан-Үдын	33	18
Хориин	31	20
Республика дотор бүхыдөө	25	17

АМЖАЛТАДА ЭРМЭЛЗЭНХЭЙ

«Октябрьский» совхозой һаалиин фермэ Дэрэстэй тосхонһоо холо бэшэ оршодог. Эндэ үнинэй малшан Долгор Цыреновагай ударидадаг эбтэй эетэй коллектив ажаллана. Һаалиин фермэнүүдэй хоорондохи социалис мүрысөөндэ тус фермын коллектив түрүүлжэ, коммунис ажалай нэрэ зэргэдэ хүртэнхэй.

Үнгэрэгшэ табан жэлдэ фермын һаалишад 14156 центнер һү һааха, гүрэндөө 11478 центнер тушааха түсэбөө холо үлүүлэн дүүргээ. Эндэ һаалишад Ханда Данзанова, Хандажап Хандашеева, Цырен-Ханда Данзанова гэгшэдэй хубита илангаяа ехэ.

Мүнөө энэ фермын һаалишад түрэл Коммунис партиингаа ээлжээтэ XXIV съездын хүндэлэлдэ зорюулан, гүрэндөө һү тушааха 1-дэхи кварталайнгаа түсэбые 15 хоног урид дүүргэхээр хараалжа, шэнэ жэлэй түрүүшын үдэрһөө габшагайгаар ажаллажа эхилэнхэй. Мүнөө энэ фермын һаалишан бүхэн үдэрэй 8-9 килограмм хүрэтэр һү үнеэн бүриһөө һаана.

А. МОДОНОВ.

Зэдын аймаг.

ВЛКСМ-эй ЦК-гай ПЛЕНУМ

МОСКВА. (ТАСС). ВЛКСМ-эй ЦК-гай гурбадахи пленум Москвада январиин 20-до эхилбэ. Пленум дээрэ иимэ асуудалнууд зүбшэн хэлсэгдэнэ: КПСС-эй XXIV съездые нэрэтэй солотойгоор угтаха талаар комсомолой эмхинүүдэй хүдэлмэри тухай, комсомолой эхин эмхинүүдэй ажал ябуулгые дам саашадань һайжаруулха хэмжээнүүд тухай. ВЛКСМ-эй ЦК-гай нэгэдэхи секретарь Е. М. Тяжельников пленумые нээбэ.

КПСС-эй ЦК-гай, министерствэнүүд ба зургаануудай харюусалгата хүдэлмэрилэгшэд, ниитын эмхинүүдэй түлөөлэгшэд пленумдэ хабаадалсана.

Комсомолой хэдэ хэдэн эмхинүүдэй тоосоон пленум дээрэ хэгдэбэ.

* * *

«Комсомолой эхин эмхинүүдэй ажал ябуулга дам саашадань һайжаруулха тухай» асуудалаар элидхэл ВЛКСМ-эй ЦК-гай нэгэдэхи секретарь Е. Тяжельников хэһэн байна.

ВЛКСМ-эй Московско горкомой нэгэдэхи секретарь С. Купреев, Украинын ЛКСМ-эй ЦК-гай нэгэдэхи секретарь А. Капто, ВЛКСМ-эй Ленинградай обкомой нэгэдэхи секретарь Р. Николаев, Белоруссиин ЛКСМ-эй ЦК-гай нэгэдэхи секретарь. В. Подрез болон бусад элидхэл тушаа, комсомолой эмхинүүдэй тоососнууд тушаа үгэ хэлэбэ.

Пленум хүдэлмэреэ үргэлжэлүүлһээр.

РОССИН ХҮДӨӨГЭЙ АЖАЛШАДАЙ ХЭРЭГҮҮД, ТҮСЭБҮҮД

Автономито республикануудай, хизаарнууд ба областьнуудай хүдөө ажахын харюусалгата хүдэлмэрилэгшэдэй ба мэргэжэлтэдэй, эрдэм-шэнжэлгын зургаануудай хүтэлбэрилэгшэдэй хабаадалгатай РСФСР-эй хүдөө ажахын министерствын коллегиин үргэн заседани январиин 20-до Москвада нээгдэбэ. РСФСР-эй колхозууд болон совхозуудай үнгэрэгшэ жэлэй ажал ябуулгын дүнгүүдтэ, 1971 ондо хүдөө ажахын продукт ехээр үйлэдбэрилхэ, бэлэдхэхэ зорилгонуудта тэрэ зүблөөн зорюулагданхай.

Үнгэрэгшэ жэл республикын таряашад ороохо тарянай үндэр ургаса абаба гэжэ РСФСР-эй хүдөө ажахын министр Л. Я. Флорентьев тэмдэглэбэ. Бүхыдөө 112 миллион тонно, дунда зэргээр гектарай 15,6 центнер ороохо хуряажа абаа. Гүрэндөө 45,6 миллион тонно ороохо худалдаба.

Гэбэшье республикын нилээд олон колхоз, совхозууд ороохо тарянай, саахарай свеклын, хартаабхын болон бусадшье зарим ургамалай ургаса багаар абажа үргэлжэлһөөр.

Мүнөө жэл нёдондонойхидоо орходоо 2-3 миллион тонно үлүүгээр ороохо хуряаха, мяха (амидын шэгнүүрээр) 7 процент ехээр абаха, һү, үндэгэ ехээр үйлэдбэрилхэ ёһотойбди гэжэ министр хэлэбэ.

(ТАСС).

БурАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

НҮХЭР Н. В. ФЕДОРОВЫЕ БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР ШАГНАХА ТУХАЙ

Республикын партийна, хүдөө ажахын органуудта олон жэл со... оролдосотой һайнаар хүдэлмэрилһэнэйнь түлөө Буряадай «Скотопром» трестын директор нүхэр **Федоров Николай Владимировичые** Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй **Хүндэлэлэй грамотаар** шагнаха.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Б. СЕМЕНОВ.
Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь К. МАСЛОВ.

1971 оной январиин 20. Улаан-Үдэ, Соведүүдэй байшан.

Районно партийна конференци

АЖАЛАЙНЬ ЭМХИДХЭЛ ҺУЛА БАЙШОО

(ДЕЛЕГАДАЙ ТЭМДЭГЛЭЛ)

Районно партийна конференцидэ хэгдэһэн элидхэлэй һүүлдэ делегадуудай хэлсэхэ, зүбшэхэ юумэнүүд яһала байгаа.

— Манай колхоз ойн баярай жэлдэ нилээд амжалта туйлабашье, түсэбтэ табан жэлэйнгээ даабарине дүүргэжэ шадаагүй,— гээд Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ **Л. Б. Раднаев** хэлэбэ.

— Ажахымнай табан жэлэйнгээ түсэбые үлүүлэн дүүргээ. Ойн баярай жэлдэ коммунис ажалай ударнигуудшье олошороо,—гэжэ XXII партсъездын нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ **С. И. Тараскин** мэдүүлнэ.

Эдэ хоёр делегадай хэлэһэн үгэнүүдһээ ямар тобшолол хэгдэхээр байнаб? Тусхайлбал, XXII партсъездын нэрэмжэтэ колхоздо **һүүлэй үедэ барилгын хүдэлмэри үргэнөөр ябуулагдаһан. Малай хото хорёо, гэр байранууд олоор бодхоогдоо. Мал ажалай** хүндэ хүдэлмэри **оньһожоруулагдана. 300 гаран** гектарай шугы **бургааһан** сэбэрлэгдэжэ, сабшалан үргэдхэгдөө. **Мүн** таряан ажал, мал ажалда **түрүү онол арганууд үргэнөөр хэрэглэгдэһэн** байна бшуу. Колхозой партийна организаци ниитэ-политическэ хүдэлмэри нүлөө ехэтэйгээр ябуулжа, ажалшадай дунда социалис мүрысөө үргэн далайсатайгаар ябуулһан. Тиигэжэ табан жэлэй түсэбэй дүүргэлтэдэ бүхы колхознигуудайнь хүсэ элсүүлэгдэһэн. Мүнөө энэ ажахыда 150 хүн коммунис ажалай нэрэ солодо **хүртэнхэй.**

Харин Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой гээгдэжэ ябаһан ушарые юугээр тайлбарилхаб гэхэдэ, доторойнь арга боломжонууд мууса хэрэглэгдээ. Ажахын гол һалбари хони үсхэбэрилгэ болоно. Тиимэһээ тоо толгойнь зарим тэды олошорбошье, ашаг шэмэнь тон бага. Хонидой үүлтэрые һайжаруулха талаар бага хүдэлмэри ябуулагдана. Үнгэрэгшэ жэлдэ олохон отарануудта хонин бүриһөө оройдоол хоёр килограмм хүрэхэтэй-хүрэхэгүй нооһоной хайшалагдаһан ушар бии. Мүнөө үедэ республикын түрүү ажахынуудай хонин бүриһөө 3—4 килограмм нооһо хайшалжа байхада, энэмнай тон бага үрэ дүн болоно бшуу. Гадна тус колхоз һү һаалгаараашье даабарна дүүргээгүй. Зүгөөр эндэ ажалдаа жэшээ харуулжа ябадаг һаалишад олон. Гэбэшье тэдэнэй дүй дүршэлые олоной шадабари болгохын тулада партийна организациин зүгһөө багаар анхаралгадаһан байха юм. Тус колхозой түрүү һаалишад Д. Дашиева, Ц. Бальжинова, М. Базарова гэгшэд аймаг соогоо мүрысөөндэ шалгаржа ябадаг. Теэд эдэнэй туйлалта ажахын бүхы һаалишадай дунда жэшээ болгогдожо, хайшан гээд ехэ амжалта туйладаг байһаниинь һайса ойлгуулагдаһан байна гү? Үгы. Мүрысөө халирхайгаар ударидаһан, **малшан бүхэнэй урда тодорхой зорилго табижа ойлгуулагдаагүй дээрэһээнь тус колхоз ехэхэн арга боломжоёо хэрэглэжэ шадаагүй.**

Аймагай нэгэ **томохон ажахы**—Баргажанай совхоз мүн лэ хүдөө ажахын гол продуктнуудые үйлэдбэрилхэ түсэбөө дүүргээгүй байшоо. Эндэ зоотехническэ хүдэлмэри муугаар ябуулагдана гэжэ элидхэл соо тэмдэглэгдэһэн байгаа. Совхозой партийна болон профсоюзай комитедүүд социалис мүрысөө муугаар эмхидхэһэн байна. Тиигээшье һаа, аймагай колхоз, совхозуудта алинданшье дутагдалнууд олон үзэгдөө бшуу. Илангаяа малай тэжээл жэл бүри багаар бэлэдхэгдэнэ. Энээнһээ болоно, һү, мяха, нооһо болон бусад продукци багаар абтана. Жэшээлхэдэ, XXII партсъездын нэрэмжэтэ колхоз түсэбөө дүүргээшье һаа, үшөөл һайн амжалта туйлахаар байгаа. Энээн тушаа нэгэ ехэ арга боломжын бии байһание тус колхозой ахалагша хонишон, делегат **Р. Т. Гармаев** дурдаба. Хэрбээ Боро-Голой уһалууриин системые һайнаар заһаад ашаглабал, ниитын малда хүсэд хүрэхэ үбһэ тэжээл абтаха байгаа гэжэ тэрэнэй хэлэдэгынь тон зүб. Мүн ажахыдань эмхидхэгдэһэн лугомелиоративна отряд һайн техникээр хангагданагүй. Тиигээд сабшалангай газар үргэдэнэгүй бшуу. Сэхыень хэлэбэл, гансашье энэ колхоздо бэшэ, харин аймагай ондоошье ажахынуудта сабшалан һайжаруулха, минеральна үтэгжүүлгэ горитой хэрэглэжэ, үбһэ ногооной ургасые дээшэлүүлхэ арга яһала бии. Ниитын малда үбһэ тэжээлэй элбэтээр бэлэдхэгдэдэг болоо һаа, малые түргэн зуураа шахан таргалуулха, **гүрэндөө тарган мяха тушаадаг болохо байгаабди гэжэ** Баргажанай совхозой мал адуулагша, делегат **И. Филипповэй** тэмдэглэһэниинь һайшаалтай.

Үшөө нэгэ жэшээ харабал, Харлигай уһалууриин системэ ямар табан жэлэй туршада бариглажа байна. Хүдэлмэриинь яахадаа удаарааб? Тэрэнэй барилгань Хурамхаанай ПМК-да даалгагдаһан аад, мүртэй юумэ хэгдэнэгүй. Тус системээр Баян голдо 2 мянга гаран га сабшалан, таряалан уһалагдаха байгаа.

Аймагай промышленна предприятинуудай олонхинь табан жэлэйнгээ түсэбые дүүргээ гэжэ элидхэлшэ—КПСС-эй райкомой нэгэдэхи секретарь нүхэр **В. П. Шабагоров** хэлэхэтээ хамта, горитойхон дутагдалнуудай бии байһание тэмдэглэбэ. Жэшээлхэдэ, Баргажанай леспромхоздо түрүү онол арганууд багаар хэрэглэгдэнэ. Эндэхи бага комплексно хори гаран бригадануудай дундаһаа гансал нүхэр С. Яричинай хүтэлдэг бригада нэгэ хахад халаанда ажаллалаг болоно, бүтээсээ нилээд дээшэлүүлһэн байна. Зүгөөр тус предприятитай хүршэ оршодог Хурамхаанай леспромхоздо һайн жэшээнүүд бии. Тусхайлхада, нүхэд В. П. Парамонов, В. С. Щукин гэгшэдэй жэлдээ 40 мянга гаран кубометр модо бэлэдхэдэг аргые Баргажанай леспромхозойхид үргэнөөр хэрэглэхэ аргатай байгаад, ямаршье хүдэлмэри ябуулдаггүйнь гайхалтай. Мүн Онёогой леспромхоз дүрбэн жэлэй саада тээ эмхидхэгдээд, түсэбөо дүүргээгүй. Эндэ хүдэлмэришэд үсөөдэнэ. Трактор, машинануудта хүдэлхэ мэргэжэл һайнтай механизаторнууд дуталдана. Гадна, модошодой байра байдал муу. Тэдэнэр холоһоо ябажа ажалладаг. Модошодые ажаллаха газартань зөөхэ автобусуудай дуталдадаг дээрэһээ хүдэлмэридэнь һаад ушаруулагдана. Энэ асуудал «Забайкаллес» комбинадта табигдаһан аад, хэмжээн абтанагүй.

Конференци дээрэ Баргажанай леспромхозой директор нүхэр **Арсеньев**, Онёогой леспромхозой парторганизациин секретарь нүхэр **В. Шубин** гэгшэд үгэ хэлэхэдээ, дутуу дунднуудаа усадхахын тулада саашадаа ямар хүдэлмэри ябуулха тухайгаа тогтоһон байна. Районно партийна конференциин хүдэлмэридэ КПСС-эй обкомой бюрогой гэшүүн, республикын Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшэ **нүхэр Н. Б. Пивоваров хабаадаа.**

Эмхидхэлэй пленум болоно, партиин райкомой нэгэдэхи секретаряар **В. П. Шабагоров, секретарьнараар В. Г. Настобурский, Д. Т. Бубеев** гэгшэд һунгагдаба.

Г. БАДМАЕВ,
конференциин делегат.

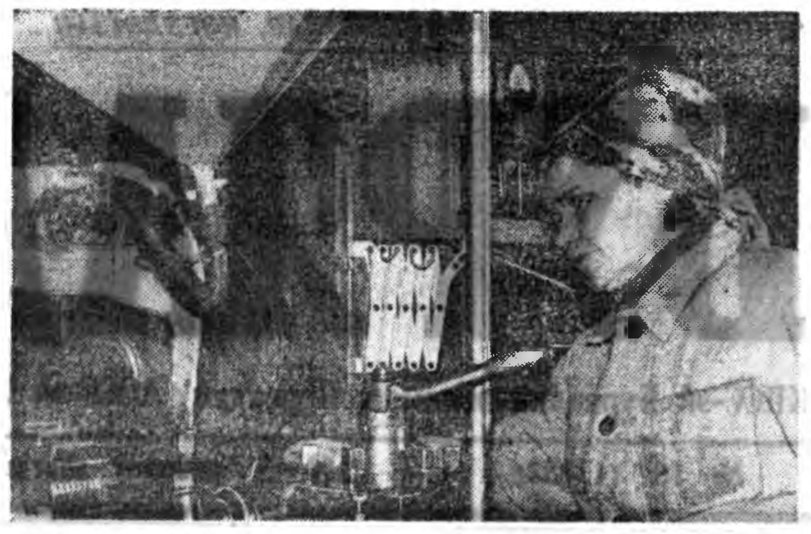

ЛВРЗ. Аппаратна цех. Гуша гаран жэлдэ гагнууршанаар ажаллажа байһан Татьяна Михайловна Волкова. Тэрэ халаанайнгаа нормо хододоо 130—140 процентээр дүүргэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Т. М. Волкова.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

БҮХЫ ОРОНОЙ ШУБУУШАДТА

КИЕВ. (ТАСС). Письменныи нэрэмжэтэ Киевскэ завод шубуудай фабрикануудта тахяануудые байлгаха шэнэ түхэлэй батарейнүүдые бүтээн гаргажа эхилбэ. Нэгэ тиимэ батарей соонь 10000 шубууд багтаха юм.

С. О. Патоной нэрэмжэтэ электро-гагналгын институдай мэргэжэлтэд шэнэ байра (батарей) хэрэглэлгэдэнь хүдэлмэришэдтэ туһа хүргөө. Түмэр сеткэ бүтээхэ поточно лининүүд тус предприятида тодхогдоо, шэнэ цех түхеэрэгдээ. Тэрээн соонь 5 автомат лини хүдэлгэгдэнэ. Мүнөө жэлдэ 150 хэһэг таһалгатай батарейнүүдые бүтээн гаргаха гэжэ хараалаанхай. Гэхэ зуура энэ предприятиин коллектив шэнэ арга боломжонуудые бэдэрэн, түсэбһөө гадуур үшөө 50 хэһэг таһалгатай батарей бүтээхэ гэжэ шиидээ.

БЕЛОРУССИИН БҮД

МИНСК. (ТАСС). Мартын 8-най нэрэмжэтэ Гомельскэ фабрикада үйлэдбэриин шэнэ корпус баригдажа, ашаглалгада оробо. Энэнь оймһо оёжо гаргалгые найман миллион паараар нэмээхэ арга олгоно.

Үнгэрөөшэ табан жэл соо трикотаж гадар хубсаһа нэхэн гаргалга Белоруссида 3 дахинһаа ехээр, трикотаж дотор хубсаһан—28 процентээр нэмэбэ. Брестскэ оймһоной комбинат, трикотаж дотор хубсаһа гаргаха Солигорско фабрика, трикотаж гадар хубсаһанай комбинат Пинскдэ баригданхай.

ХЭЛЭҺЭН ҮГЭ, БОДОТО ХЭРЭГ

В. И. Ленинэй 100 наһанай ойн жэлдэ бүхы ажалшад эршэтэй үүсхэлтэйгээр хүдэлжэ гараа гэхэ эрхэтэйбди. Манай колхозой гэшүүд бүхы ажалшадтал адли энэ ойе угтуулан дээшэлүүлэгдэһэн социалис уялгануудые абаһан байгаа. Тэдэнээ сүм дүүргэжэ шадаа.

Үнгэрэгшэ жэлэй октябриин 1-дэ хүдөө ажахын продукци абаха, гүрэндэ худалдаха табан жэлэйнгээ түсэб колхознай сүм дүүргээ. Табан жэлэй туршада (1966—1970 онуудта) манай колхознигууд 64700 центнер таряа, тэрэ тоодо 14700 центнерынь түсэбһөө гадуур гүрэндэ худалдаа. Энэл үе соо 319 центнер овощ, 10208 центнер хартаабха, 254 центнер нооһон, 1000 центнер мяхан, 3070 центнер һүн, 481 мянган үндэгэн түсэбһөө гадуур гүрэндэ худалдагдаа.

Хүдөө ажахыһаа абтадаг эдеэ хоолой зүйлнүүдые абаха, гүрэндэ худалдаха 1970 онойнгоо түсэбые колхознай холо үлүүлэн дүүргэһэн байна.

Имэ амжалта өөрөө ерээ бэшэ ааб даа. Партийна организациин, колхозой правлениин зүгһөө эмхидхэлэй, ойлгууламжын ехэ хүдэлмэри ябуулһанай ашаар лэ зарим тэды амжалта туйлагдаһаниинь элитэ.

Партийна комитет, колхозой правлени үйлэдбэриин ашаг үрэ дээшэлүүлхэ хэмжээнүүдые абадаг, абажашье байна. Эмхидхэлэй, политическэ хүдэлмэреэ партком энэ хэрэгтэ зорюулдаг байгаа, мүнөөшье сүм зорюулна. Дааһан хэрэгэйнгээ түлөө хүн бүхэнэй, коммунист бүхэнэй харюусалга, үүргэ дээшэлүүлхын тулада оролдогдоно. Энэ зорилгоор колхозой үйлэдбэриин шухала шухала участогуудта коммунистнууд хубаарилан табигданхай. Партиин 87 гэшүүдэй 19-ниинь мал ажалда хүдэлнэ, 27-ниинь механизатораар ажаллана.

Ниитын үйлэдбэридэ коммунистнууд үнэхөөрөө түрүү зэргэдэ ябана. Энээнэй ашаар нёдондо жэлдэ колхознай дунда зэргээр үнеэн бүриһөө 2306 килограмм һү һааһан байна. Дүршэл ехэтэй түрүү һаалишад үшөөшье ехэ һү һаагаа. Жэшээнь, һаалишад Аграфена Федоровна Плюснина дунда зэргээр үнеэн бүриһөө 2809 килограмм, Татьяна Дмитриевна Кузнецова—2717 килограмм һү һаагаа. Залуу коммунистнууд һаалишад Любовь Пищукина үнеэн бүриһөө 2475 килограмм, Иван Паргочевский—2233 килограмм һү һааһан байна.

Мүн хонин ажалһаа абадаг олзо доход зарим тэды ехэ болоо гэжэ тэмдэглэлтэй. Үнгэрэгшэ жэлдэ колхознай 100 эхэ хонин бүриһөө 100 хурьга абажа томо болгоо, дунда зэргээр хонин бүриһөө 5 килограмм нооһо хайшалаа. Колхозой түрүү хонишод коммунистнууд Дмитрий Евдокимович Сидоров, Михаил Георгиевич Смолин гэгшэд зуун эхэ хонин бүриһөө 104 хурьга абажа томо болгоо.

Һүүлэй үедэ манай политинформаторнууд, лекторнүүд, агитаторнууд имэ асуудалнуудта гол анхаралаа хандуулна гэбэл: наймадахи табан жэлэй түсэбые республикын, аймагай, колхозой дүүргэһэн дүнгүүд тухай хүн зондо хөөрэжэ үгэнэ. Мүн КПСС-эй ЦК-гай декабриин (1970 он) Пленумэй, СССР-эй Верховно Соведэй сессиин материалнуудые колхознигуудта ойлгуулна, хөөрэнэ. Колхозой түрүүлэгшэ С. Е. Фомин, колхозой мэргэжэлтэд — агроном А. Н. Лобанов, главна зоотехник А. С. Смолин, главна ветеринарна врач В. И. Сидоров болон бусад хүн зоной дунда ябуулдаг политическэ хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаададаг, эдэ үдэрнүүдтэшье хөөрэлдөөнүүдые хэжэ байна.

Манай колхозой ажалшадай дунда ябуулагдадаг бүхы үзэл сурталай хүдэлмэри парти, правительствын политика нэбтэрүүлхэ, тэрэниие бодотоор бэелүүлхэ хэрэгтэ сүм зорюулагданхай. Политинформаторнуудшье, пропагандистнаршье, лекторнүүдшье бултадаа бодото байдалтай холбоотойгоор ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулдаг юм. Жэшээнь, пропагандистнар В. М. Смирнов, В. М. Анисимов программынгаа материалые колхозой ажал хэрэгһээ жэшээ харуулалсан хөөрэхэдэнь һонирхолтой болоно. Колхозой хүдэлмэриин дүнгүүд тухай, түрүү хүнүүдэй туйлалта тухай хөөрэлдэдэг. Бүхы коммунистнууд политическэ һуралсалда хабаадуулагданхай.

Политическэ хүдэлмэриие оньшотойгоор, тодорхойгоор, бодото байдалтай холбоотойгоор ябуулһанай ашаар наймадахи табан жэлдэ эды шэнээн үрэ дүн туйлаабди гэхэ байнаб. Социалис мүрысөөн үрэ нүлөө ехэтэйгээр эмхидхэгдээ, тэрэнэй гурим тон наринаар сахигдадаг юм. Энээндэ нэгэ жэшээ дурдая. Владимир Евсеевич Некипеловэй даадаг отарада А. И. Моисеев хонишоноор хүдэлдэг. Үнгэрэгшэ жэлдэ энэ отарынхид зуун эхэ хонин бүриһөө 100 хурьга абажа түлжүүлээд, хонин бүриһөө 5 килограмм нооһо хайшалаа. Социалис мүрысөөнэй гуримай ёһоор А. И. Моисеев 280 түхэриг мүнгэ нэмэлтэ түлбэри абаха ёһотой байгаа. Теэд энэ түлбэриинь сүм үгтөөгүй. Юундэб гэхэдэ, энэ хүн заримандаа архи уугаад, 2—3 үдэр соо ажалдаа гарадаггүй, гэртээ шууяа гаргадаг байһан. Гэр бүлэдөө журамтай байха гэһэн пунктые энэ хүн эбдээ бшуу. Тиимэ дээрэһээ һайнаар хүдэлөөшье һаа, урмашуулгада хүртөөгүй. Энэ жэшээ бусадта ехэ һургаал болоо гээд һанагшаб. Мүрысөөнэй гуримай бүхы пунктнуудые дүүргэхэ гэжэ бултадаа шармайдаг болонхой.

Хүн зоной дунда хүмүүжүүлгын хүдэлмэри ябуулхадаа партийна комитет бригадануудай партийна эхин организацинуудта, малай фермэ, отаренуудта хүдэлдэг коммунистнуудта, партийна бүлэгүүдтэ түшэглэн хүдэлдэг байна. Олон коммунистнууд парткомой, партбюрогой, райкомой гэшүүд гү, али Соведүүдэй депутадууд юм. Эдэнэр лэ манай түшэг тулгуури гээшэл даа. Эдэнэр лэ шэнэ юумэ үүсхэгшэд, ажалай журам сахигшад мүн. Жэшээнь, гахайн фермэдэ 3 хүнһөө бүридэһэн партийна бүлэг бии. Районой партийна конференцидэ делегадаар һунгагдаһан гахайшан Полина Федоровна Игумнова энэ бүлэгые даадаг, гахайн фермые даагша А. Е. Некипелов парткомой гэшүүн юм. Фермын гол хүсэн эдэ болоно. Үшөө нэгэ ондоо жэшээ. Нэгэдэхи һү һаалиин фермэдэ партийно-комсомолой бүлэг бии. Партиин 3 гэшүүн, хоёр комсомолшууд энэ бүлэгтэ ороно. Түрүү һаалишан, үнгэрэгшэ жэлдэ үнеэн бүриһөө 2475 килограмм һү һааһан Любовь Николаевна Пищукина партгруппоргоор хүдэлнэ. Имэ коммунистнууд, партийна бүлэгүүд бусад хүнүүдээ дахуулан ажаллана. Имэ үльгэр жэшээнүүдые олоор харуулжа боломоор байгаа.

Үбэлэй сагта малшадые хангаха хэмжээ ябуулгануудые партком зохёожо, 1970 оной октябриин эсэс багаар баталаа һэн. Мүн агитколлективэй, лекторнүүдэй, соёлой байшангай һара бүриин түсэб баталагдадаг. Манай соёлой байшангай дэргэдэ агитбригада байгуулагданхай. Малшадые хангадаг, нүүдэл киношье бии даа гэжэ энээнтэй хамта тэмдэглэхэ байнам. Энэ агитбригада январиин 6-да малшад дээгүүр ябажа ерээ һэн. Концерт табихынь урда тээ заатагүй лекцинүүд уншагдадаг гуримтай. Концерт табижа байха үедэнь библиотекые даагша, КПСС-эй гэшүүн Г. Ф. Фомин «Дайшалхы хуудаһа», «Сахилгаан» хуудаһа гаргадаг юм. Бүхы фермэнүүднай һайн байра түхеэрэлгэтэй, малшад мүн лэ һайн байра байдалтай.

Һаалишад, механизаторнуудай дунда политическэ хүдэлмэри үргэнөөр ябуулагдана. Үбэлэй сагта малай бүхы гүүртэ, фермэ бүхэниие агитаторнууд даажа абанхай. 36 хүн —партиин гэшүүд, комсомолшууд малшадай дунда хөөрэлдөө хэнэ, мүрысөөнэй дүн гаргана, «дайшалхы хуудаһа», «Сахилгаануудые» гаргана.

Партком агитаторнуудай семинар һарадаа нэгэ үнгэргэдэг гуримтай. Багша Н. П. Сидорова агитколлективые ударидана. Медицинын хүдэлмэрилэгшэд, багшанар, колхознигууд, мэргэжэлтэд агитатораар хүдэлдэг. Фермэ бүхэндэ политическэ, ажахын, медицинын темээр хөөрэлдөөнүүд хэгдэнэ. Гадна 31 лектортэйбди. Бэлдэһэн лекциеэ лектор хэдэн газарта уншадаг юм. В. М. Смирнов, С. Г. Семенников, Е. Г. Анисимова, М. П. Маркова болон бусад бэрхэ лекторнүүд гэжэ зоной дунда магтаалтай. Библиотекые даагша Г. Ф. Фомин, хонишод В. С. Фалилеев, М. Г. Смолин, гахайшан П. Ф. Игумнова гэгшэд зонойнгоо дунда хүндэтэй агитаторнууд юм.

Байд гээд лэ партийна комитет, партийна эхин организацинууд агитбригадын, лекторнүүдэй, политинформаторнуудай, ниитын эмхинүүдэй ажал хүдэлмэри шалгажа, суглаа зүблөөн дээрээ тоосоонь шагнадаг гуримтай.

Партиин XXIV съездые угтуулан, манай колхозой гэшүүд шэнэ уялгануудые абанхай.

Гүрэндэ эдеэ хоолой зүйл худалдаха 1971 оной 1-дэхи кварталай даабариие болзорһоонь урид дүүргэхэ, түсэбһөө гадуур 200 центнер мяха, 100 центнер һү, 10 мянган үндэгэ худалдаха зорилго табяа. Үбэлэй һарануудта дунда зэргээр үнеэн бүриһөө 1000 килограмм һү һааха, зуун эхэ хонин бүриһөө 98 хурьга абажа томо болгохо, хонин бүриһөө 5 килограмм нооһо хайшалха уялга абанхай. Эдээнээ дүүргэхын түлөө манай колхознигууд шармайн тэмсэнэ.

Партиин XXIV съездые угтуулһан мүрысөөн улам дэлисэтэй болоно байна. Тэрэнэй дүнгүүд ходо гаргагдадаг юм. Үнгэрэгшэ жэлэй декабриин дүнгөөр хоёрдохи һү һаалиин фермэ түрүү һуури эзэлжэ, шан абаа. Абаһан уялгаяа бодотоор бэелүүлхын тулада манай колхозой гэшүүд шармайн хүдэлнэ. Эдэнэрэй манлайда коммунистнууд ябана.

А. КУЗНЕЦОВ,
Бэшүүрэй аймагай «Победа» колхозой парткомой секретарь.

ДУРАТА[Й] ХҮНҮҮ[Д] ҺУРАНА

Т. БАЙ[...]
«Улаан ту[...]
газетын хүдэлмэри[...]

Мухар-Шэбэрэй аймагай «Знамя Ленина» колхозой ахалагша хонишон Ч. Ц. Гомбоевой бригадада Лидия Павловна Кобарзина хурьгашанаар хүдэлнэ. Тэрэ абаһан хурьгадаа гарзалуулхагүйн тула горитойхон оролдолго гаргана. Е. ЗАХАРОВАЙ фото.

Табан жэлэй түсэбэй дүүргэлтын дүн

«Электромашина» завод

Эрдэм ухаанай үндэһөөр...

Манай заводой коллектив арга боломжонуудаа элирүүлэн хэрэглэхэ, ниитын үйлэдбэриин ашаг үрэ дээшэлүүлхэ асуудалда саг үргэлжын анхарал хандуулһан, хандуулжашье байна. Түсэбтэ табан жэлэй даабариие болзорһоонь урид дүүргэхэ талаар социалис уялга абахадаа, нэн түрүүн үйлэдбэреэ ашаг үрэ ехэтэй болгохо гэжэ хараалаа һэмди.

Заводой коллектив продукци үйлэдбэрилхэ, гүрэндэ худалдаха табан жэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргээд, даабариһаа гадуур нэгэ миллион 800 мянган түхэригэй продукци худалдаа. Энэл хугасаада ажалай бүтээсэ 36,5 процентээр дээшэлбэ. Хүдэлмэришэд үйлэдбэреэ зүбөөр эмхидхэхэ талаар табан жэлэй хугасаада ехэ хүдэлмэри хэжэ, шэнэ табан жэлэй даабари түрүүшын үдэрһөө дүүргэхэ һайн үндэһэ һуури хангаһан байна.

Ажалые эрдэм ухаанай үндэһөөр эмхидхэхэ асуудалда саг үргэлжын анхарал хандуулагдаа. НОТ бэелүүлхэ түсэбэй ёһоор хараалагдаһан 500 хэмжээ ябуулга табан жэлэй эхинһээ хойшо дүүргэгдэһэн юм. Ороной түрүү предприятинуудай дүй дүршэл халан абалсаха, ажалай эмхидхэл һайжаруулха, үйлэдбэри оньһожоруулха, автомат аргаар хангаха олон хэмжээ ябуулга бэелүүлэгдээ. Ганса НОТ бэелүүлхэ түсэбэй дүүргэгдэһэнэй ашаар ажалай бүтээсэ 16,6 процентээр дээшэлһэн байна.

Кран бүтээлгын, электромеханическа цехүүдэй, гагнууриин участогай ажал ехэтэй процесс оньһожоруулагдаа. Углекислэ газ хэрэглэжэ, металл гагнаха шэнэ арга хэрэглэгдэжэ эхилээ. КС-3561 түхэлэй автокран хэхэ технологи нарижуулан һайжаруулагдаа. Автокрануудай зарим часть, детальнуудые бэлдэхэ тусхай түхеэрэлгэ цехэй хүдэлмэришэдэй хүсөөр хабсарган табигдаа. Энэ түхеэрэлгэ ажал ехэтэй хүдэлмэри оньһожоруулжа, 17 хүдэлмэришэд, инженер, технологуудые сүлөөлжэ, ондоо ажалда табиха арга хангаба. Тиихэтэй хамта 21 мянган түхэригэй арьбалалта хэгдээ, 6 тонно булад, 30 тонно хабтагар түмэр алмагдаа.

Бүтээсэ ехэтэйгээр ажаллаха эрхэ байдал хүдэлмэришэдтэ олгохо асуудал НОТ бэелүүлхэ түсэбэй гол эрилтэ болонхой. Цехүүд соохи агаар сэбэрлэхэ түхеэрэлгэ заһабарилагдаһан, зариманиинь шэнээр тодхогдоһон байна. Ажалай үедэ хэрэглэгдэхэ зэр зэмсэг, жэжэ инструментнүүдээр, технологическа хэрэгсэлнүүдээр хүдэлмэришэд эртээнһээ хангагдана. Мүн эдэ хэрэгсэл, зүйлнүүдэй хэр таарамжатай һайн байһаниинь шалгагдадаг. Хүдэлмэришэдэй ажалладаг газар зүбөөр гэрэлтүүлэгдэдэг болоо. Жэжэ деталь, хэрэгсэлнүүдые хадагалха хайрсагууд табигдаа.

Кран бүтээлгын цехэй хуушарһан станогууд шэнэ бүтээсэ ехэтэй түхеэрэлгэнүүдээр һэлгэгдэһэн байна. Ашаа шэрэлгын, элдэб хэрэгсэл нэгэ газарһаа нүгөөдэ газарта зөөхэ ажал гуримшуулагдаа. Һаруул һайн, агаар сэбэрлэхэ шэнэ түхеэрэлгэтэй байшан гагнууршадта баригдажа үгтөө. Эндэ автомат шахуу аргаар гагнуури хэхэ түхеэрэлгэ, стендүүд тодхогдоһон байна. Һайн эрхэ байдалда хүдэлдэг болоһон гагнууршадай ажалайнь бүтээсэ 20 процентээр дээшэлээ. Цехэй олон хүдэлмэришэд 2-дохи мэргэжэл шудалһан юм. Хамта дээрээ 0,5 процентээр хүдэлмэришэдэй разряд дээшэлүүлэгдээ.

НОТ бэелүүлхэ түсэб заводой бүхы үйлэдбэридэ аша туһатай. Тэрэнэй үндэһэ һуури дээрэ ажалай эмхидхэл һайжаруулагдана, түрүү онол арга нэбтэрүүлэгдэнэ, экономическа талаараа һайн үрэ дүн туйлагдана. Энэ түсэб зохёохо, бэелүүлхэ хэрэгтэ олониитые хабаадуулха, бүхы асуудалые холын хараатайгаар шиидхэхэ ехэ шухала юм. Шэнэ техникэ, түрүү технологи нэбтэрүүлхэ, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ, продукциин шанар һайжаруулха бүхы асуудалнуудые хоорондонь нягта холбоотойгоор, холын хараатайгаар шиидхэхэдэ ашаг үрэнь ехэ байхань мэдээжэ.

Шудхалгын цехтэ ёһотой техническэ революци хэгдээ гэжэ хэлэхээр. Шудхалаагай участок хэб хэдэг, хэбүүдһээ детальнуудые хобхолон гаргадаг участогтай оньһожоруулмал түмэр замай линеэр холбогдоо. Эдэ участогуудай ажал дуүһан оньһожоруулагданхай. НОТ бэелүүлхэ түсэб дүүргэһэнэй ашаар шэрэм шудхалаагай шанар эрид һайжаруулагдаа. Мүн һайн шанартай шудхалаагаар детальнуудые хэхэдэ түргэншье, һайн шанартай зүйлнүүдшье бүтээгдэнэ гээшэ.

Заводой коллектив холын хараатай, хоорондоо холбоотой олон хэмжээ ябуулга удаа дараалан бэелүүлһэнэй ашаар товарна продукци үйлэдбэрилгые табан жэлэй хугасаада 70 процентээр дээшэлүүлһэн байна. Продукциин шанар һайжаруулхын түлөө тэмсэл ябуулхадаа, хүдэлмэришэдэй мэргэжэл шадабари дээшэлүүлхэ, тэдэнэй техническэ эрилтэдэ хэр таарама зүйлнүүдые бүтээдэг байһаниинь аргагүй хараада абтадаг юм.

Эдэ бүгэдын ашаар манай завод ашаглалгада найдамтай һайн, бүхэ продукци бүтээдэг болоо. Электродвигательнүүд, автокранууд олон область, хизаарнуудта хэрэглэгдэнэ, дэлхэйн дэлгүүр дээрэ наймаалагдана. Заводоймнай тэмдэгтэй электродвигательнүүд Польшодо, Лейпцигтэ, Иранда үнгэргэгдэһэн уласхоорондын выставкэдэ харуулагдажа, һайн сэгнэлтэдэ хүртэһэн байна. Нёдондоной зунһаа АОЗ-315 түхэлэй электродвигательнүүд эрхим шанарай Гүрэнэй тэмдэгтэйгээр бүтээгдэдэг болоо. Мүн КС-3561 түхэлэй автокрануудай шанар һайн. Заводой электродвигатель, автокранууд ВДНХ-гай дипломуудта хүртөө. Эрхим шанартай продукци бүтээдэг хүдэлмэришэд, зарим инженер, техникүүд мүн

[...]

Н. ДЕМИ[Н]
заводой инжене[р]

НЮТАГАЙ СОВЕДҮҮДЭЙ ГОЛ ЗОРИЛГОНУУД

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ нүхэр Б. С. СЕМЕНОВОЙ элидхэлэй түгэсхэл

(Эхиниинь 1-дэхи нюурта).

...олхозууд болон совхозуудай гол ...ингынь, гол зөөринь газар гэжэ ...шье мэдээжэ. Газар тухай. ...таг үбһэ ногоотой тэмсэл ябуулха ...ай, тарилга хамгаалха, байгаали ...ин хамгаалха тухай хэдэн олон ...ли, партии ба правительствын ...оолнууд гараһан байна.

...бэшье олон колхозууд, совхо...д газараа муугаар элдүүрилдэг, ...техникэ бүдүүлигээр эбдэдэг, ...лгын хойноһоо мууса харууһал... Тэрэнэйнь уршагаар бага урга... ...бтадаг, заримдаа тарилгань хо... ...огшье ушар бии. Теэд сельскэ ...моной олон Соведүүд эдэ боло... ...үй баримтануудтай хатуу шанга ...эл ябуулдаггүй.

Газарые ашагтай һайнаар эдлэ... газарай үрэжэл дээшэлүүлхэ, га... ...тухай Хуули сахиха талаар Бу... ...дай АССР-эй ажалшадай депута... ...дай нютагай Соведүүдэй зорилго... ...тухай» тон шухала асуудал ...70 оной июньдэ манай республи... ...н Верховно Соведэй сесси зүбшэн ...оэд, тодорхой тогтоол гаргаһан ...айгаа. Теэд Улаан-Үдын аймагай ...агай Соведүүдэй энэ тогтоолые ...оорэр дүүргэжэ байһыень респуб... ...кын Верховно Соведэй Президиум ...галгажа үзэбэ. Сельскэ, сомоной ...дхи олонхи Соведүүд өөһэдынгөө ...хэ ябуулгануудые аяар 4 һа... ...турша соо зохёон табяагүй бай... ...а гадна, Верховно Соведэй сес... ...ин шиидхэбэриинешье зүбшэн хэл... ...гүй һууҗа байгаа. Гэхэтэй хамта ...из аймагай олон колхоз, совхозуу... ...таряалан дээрэхи мужаа болон ...а хизанууд, һубаг ханаабуудта, ...гын хажуугаар жэл бүри шарал... ...халаахай ургажа, үрэһэниинь ...али дээгүүр таража, бузарлажа бай... ...р. Жэшээнь, Гүрэльбын сельсове... ...хашаанда тулатар ерэһэн «При... ...одный» совхозой овощной учас... ...та таригдаһан укроп үбһэ шарал... ...лида дарагдашанхай хэбтэбэ. Гэбэ... ...е сельсоветэй гүйсэдком тэрээ... ...ие мэдэжэ байгаад, совхозой хү... ...эрилэгшэдэй урда шанга эрилтэ ...багүй.

Буртаг үбһэн тухай хэлэбэл иимэ ...на. Гансал Улаан-Үдын аймагта ...имэ байдалтай бэшэ. Гансашье хү... ...гэй харгынуудай бэшэ, мүн гол ...дам харгынуудай хажуугааршье ...а шаралжаа бүшмэг үдхэнөөр ур... ...анхай байдаг. Гэбэшье сельскэ ба ...моной олон Соведүүд, аймгүйсэд... ...уудшье харгын хүдэлмэрилэгшэ... дэй урда эрилтэ табидаггүй. Ганса харгы, һубаг ханаабуудта, мужаанууд дээрэ буртаг үбһэ ургана бэшэ, олон колхозуудай таряалан буртаг үбһэндэ дарагдаад байжа байдаг. Зарим фермэ, полевой станууд дээрэ 2 метр үндэртэй халаахай шаралжаа, хээрын улһан ургашанхай байдаг юм. Буртаг үбһэндэ дадашаһан тулалаа колхоз, совхозуудай конторонуудай, сельсоведүүдэй гүйсэдкомуудай, зарим аймгүйсэдкомуудай, бусадшье хүндэтэ эмхи зургаануудай байшангай газаа дарайтар ургашоод байһан халаахай шаралжаае обёордоггүй байнабди.

Баргажанай, Хурамхаанай аймгуудай хэдэ хэдэн колхоз, совхозуудтахи газар таряалангай ажал культура багатайгаар эрхилэгдэдэг. Тэрээнэйнь хажуугаар сагай уларилай муудаад байхада, орооһо таряа, хүдөө ажахын бусад продуктнууд багаар абтадаг, үрэһэ хүрэнгэ, малай хоол тэжээл ходо дутажа байдаг, гүрэндөө таряа багаар худалдадаг. Гэбэшье Уланай, Бархanай, Дэрээнэй болон бусадшье сельскэ, сомоной Соведүүд тарян ажал һайжаруулгада, совхоз, колхозуудай хэрэгтэ хүсэд һайнаар нүлөөлнэгүй.

Мал ажал хүгжөөлгэдэшье ехэнүүд дутагдалнууд бии. Малай тоо толгой удаанаар олошорно, зарим колхозууд ба совхозуудай малай тоо толгойн хороһоншье ушар бии. Ашаг шэмэнь бага байһаар зандаа.

Малай һубайрха, гарзалха ябадал, илангаяа залуу малай гарзалха ушар олон байһаар зандаа. Хэжэнгын, Зэдын, Мухар-Шэбэрэй, Хяагтын аймагуудай олон ажахынуудта үнеэдэйнь 20—25 процентнь һубайрдаг, 4—5 тугалай нэгэнь үхэдэг байна. Хэжэнгын аймагта һүүлэй гурбан жэлэй турша соо 100 хонин бүриһөө 55—68 хурьган абтажа байба. Хэдэ хэдэн ажахынуудта малай үбэлжэлгэ хангалтагүйгөөр үнгэржэ байха юм.

Үнгэрэгшэ жэл республикамнай гүрэндэ мяха худалдаха түсэбөө дүүргээгүй.

Теэд бэлэдхэлэй эмхинүүдтэй хамта колхознигуудһаа, хүдэлмэришэд ба алба хаагшадһаа мал худалдажа абаха хүдэлмэри хэн эмхидхэхэ ёһотой байгааб гэхэдэ, сельскэ ба сомоной Соведүүд эмхидхэхэ зэргэтэй байгаа. Айлнуудай адуу малай тооe, хэды шэнээн худалдажа шадаха байһыень тэдээнһээ үлүү хэн мэдэхэ гээшэб!

Олон колхозууд, совхозууд туранхай мал, кондиционно бэшэ һү гүрэндэ худалдана. Теэд энэ хэрэгые һайса шалгажа үзөөд, шанга эрилтэ табиһан сельскэ, сомоной Совет бии гү гээд асуухада, тиимэ Соведүүд үсөөн гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй.

Хамтын зөөридэ эзэн бусаар, хайра гамгүйгөөр хандаха, материальна баялигые үгы болгохо, гэмтээхэ баримтанууд колхозууд ба совхозуудта олоор үзэгдэнэ. Тиимэ ушар Яруунын аймагай «Коммунизм» колхозой таряанай тоог дээрэ үзэгдэһэн байна. Гэбэшье тэндэһээ 500 метрэй газарта байдаг Үльдэргын сомоной Соведэй гүйсэдком (түрүүлэгшэнь нүхэр Климов Г. Я.) юушье мэдээгүй шэнги болоод байгаа.

Машина, техникэ муугаар хадагалдаг баримтанууд Бэшүүрэй аймагай «Рассвет» колхоздо, «Хёлгын» совхоздо үзэгдэһэн байна. Гэбэшье Бэшүүрэй сельсоведэй гүйсэдком (түрүүлэгшэнь нүхэр Овдин), Дээдэ-Мангиртын сельсоведэй гүйсэдком (түрүүлэгшэнь нүхэр Баженов) иимэ тэсэшэгүй баримтануудые хэрэгсээнгүй гарана.

Гээгдэжэ ябадаг хэдэ хэдэн колхоз, совхозууд манай республика соо бии юм. Гэбэшье тэдэнэй гээгдэлые усадхаха бүтэмжэтэй һайн хэмжээнүүдые сельскэ ба сомоной Соведүүд хүсэдөөр абанагүй, тэдэнэй ажал хэрэгтэ биратай нүлөө үзүүлнэгүй. Иимэ байдалые саашадаа тэсэхын аргагүй. Ушарынь юун бэ гэбэл, хүдөө ажалые дам саашадань хүгжөөхэ талаар айхабтар ехэ зорилгонуудые 1971 ондо бэелүүлхэ ёһотойбди.

Тиимэһээ сельскэ, сомоной бүхы Соведүүд тэдэ зорилгонуудые бэелүүлхын түлөө тэмсэлдэ өөһэдынгөө эзэлхэ ёһотой һууринуудые оложо абаха, өөһэдтэнь үгтэһэн эрхые бүрин түгэсөөр хэрэглэхэ ёһотой.

Гол зорилго юун бэ гэхэдэ, сельскэ ба сомоной Соведүүд, саг үргэлжын комиссинууд, депутадууд гүрэнэй түсэб ба даалгабаринуудые дүүргэлгэдэ хүдөөгэй бүхы ажалшадые бүри һайнаар элсүүлхэ, дутагдалнуудтай шанга тэмсэл ябуулха, хүдөө ажахын продуктнуудые үйлэдбэрилхэ, гүрэндэ худалдаха түсэбүүдые колхоз, совхоз бүхэнэй эрхэ бэшэ дүүргэхэ, үлүүлэн дүүргэхэ хэрэгтэ гол анхаралаа хандуулха ёһотой. Сельсоведүүдтэ арадай ажахын түсэбүүдэй ямараар дүүргэгдэжэ байһан тухай тоо, мэдээнүүдые хүргэхынгөө саада тээ, колхозууд ба совхозуудай, предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэд сельскэ ба поселково Соведүүдэй урда өөһэдөө тоосожо байха ёһотой.

Зарим аймагуудта, жэшээнь, Прибайкалиин аймагта жэл соогоо колхознигуудай хамтын суглаае оройдоол нэгэ удаа үнгэргэжэ, колхозой шэнэ Устав эбдэһэн байримтанууд гараһаншье һаань, Турунтаевска, Ильинскэ, Зырянска сельсоведүүд энээн тушаа ямаршье хэмжээ абаагүй. Иимэ баримтанууд бусадшье аймагуудта бии. Тиимэһээ нютагай Соведүүд колхозой Уставые нарин нягтаар сахиха, колхозно демократи эбдэһэн ябадалтай эрид шанга тэмсэхэ ёһотой.

Сельскэ ба сомоной Соведүүд колхознигуудай, хүдэлмэришэдэй ба алба хаагшадай хамһабариин ажахын хэмжээс наринаар сахиха, хубиингаа ажахые хэмһээ хэтэрүүлхэ, хомхой хобдог заншалтай шанга тэмсэл ябуулха уялгатай. Гэхэтэй хамта, тогтоогдомол хэмжээн соо адуу мал барижа байхадань, хүдөөгэй зондо Соведүүд туһалжа байха уялгатай.

Промышленностиин, транспортын ба барилгын шухала предприятинууд хүдөө нютагуудта байжа байдаг. Тиимэһээ нютагай Соведүүд тэдэнэй ажал хүдэлмэриие шангаар хинажа байха ёһотой.

Саашань элидхэлшэ улад зониис соёлой-ажаһуудалай талаар хангахын тулада сельсоведүүдэй хэхэ хүдэлмэри дээрэ тогтожо хэлэбэ.

Соёл гэгээрэлэй хүдэлмэриин талаар сельсоведүүдэй урда ямар зорилго табигданаб? Тэдэнэр хамагай түрүүн зохид һайн клубуудые, библиотекэнүүдые бариха тухай асуудал, колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэдэй урда табихынгаа хажуугаар, сомонойнгоо улад зониие тиимэ барилгада элсүүлхэ уялгатай. Энээнэй тулада воскреснигүүдые эмхидхэхэ, доторой татабариин мүнгэ зөөриие, соёлой байшангуудые ниитэ зоной шанга хиналта доро табиха ёһотой.

Тэрэнэй хажуугаар, мүнөө байгаа клубуудые, мүн шэнээр баригдаһан клубуудые жэшээтэ һайнаар барижа байха гээшэ ехэ удха шанартай. Гэхэтэй хамта, соёлой эмхи зургаануудай хүдэлмэриин удхые гүнзэгы болгожо һайжаруулха гээшэ мүнөөнэй тон шухала асуудал мүн. Энэмнай шэнэ клуб барихаНда орбол һураггүй орёо, хүндэшье хэрэг ха юм. Нютагайнгаа ниитын бүхы эмхинүүдэй, бүхы интеллигенциин оролдолго хэшээл нэгэдүүлһэнэй ашаар лэ энэ зорилгые шиидхэжэ болохо. Теэд гэдэнэй оролдолго хэшээлые имагтал сельскэ, сомоной Совет нэгэдүүлэн, элсүүлхэ ёһотой.

Соёлой хүдэлмэрилэгшэдые һургаха, хүмүүжүүлхэ, нэгэ газартань байлгажа ажаллуулха асуудалда анхаралаа ехээр табиха шухала.

Хүдөөгэй зондо кино харуулха хэрэг һайжаруулха талаар горитой хүдэлмэриие үндэһөөрнь һайжаруулха

Элидхэлшэ саашань хэлэхэдээ, магазинуудай, столовонуудай хүдэлмэриие, улад зониие ажаһуудалай талаар хангадаг предприятинуудай хүдэлмэриие үндэһөөрнь һайжаруулха талаар нютагай Соведүүдэй хэхэ хүдэлмэри дээрэ тогтобо. Сельскэ ба поселково Соведүүд, һургуулинуудай, үхибүүдэй эмхи зургаануудай, больницын, аптекын хүдэлмэридэ, медицинскэ хангалгада анхаралаа бүри ехээр табиха уялгатай гэжэ хэлэбэ.

Хүдөө тосхонуудые болбосон түхэлтэй болгохо, шэнэ гэр байрануудые, ниитын барилгануудые бодхоохо, модо тариха гэхэ мэтын асуудалнууд дээрэ элидхэлшэ саашаа тогтоһон байна.

— Һуурин газарнуудые болбосон түхэлтэй болгохо, модо тариха бүхы хүдэлмэриие республикынгаа табин жэлэй ойн хүсэтэр хүдөө тосхоной, хүдөө нютагай түхэл шарай үндэһөөрнь хубилгахаар — тиимээр эмхидхэхэ хэрэгтэй,— гээд нүхэр Б. С. Семенов хэлэбэ.

Элидхэлэйнгээ горитой хубиие Б. С. Семенов Соведүүдэй эмхидхэлэй-ниитын хүдэлмэриин асуудалнуудта зорюулба.

Һүүлэй жэлнүүдтэ Соведүүдэй эмхидхэлэй хүдэлмэри бага зэргэ һайжараа гэжэ тэмдэглээд, элидхэлшэ гол түлэб дутагдалнууд дээрэ тогтожо хэлэбэ. Жэшээнь, Яруунын, Баунтын, Ахын, Хэжэнгын ба бусад хэдэн аймагуудта үнгэрэгшэ жэл сессинүүд саг соогоо үнгэргэгдөөгүй гэжэ тэмдэглэбэ. Тиимэһээ аймагай, сельскэ ба поселково Соведүүдэй гүйсэдкомууд Соведүүдэй сессинүүдые бэлэдхэхэ, үнгэргэхэ ажалаа үсэд зоримгойгоор һайжаруулха ёһотой. Сессинүүд ёһын тулада бэшэ, харин хүдөө нютагай шухала асуудалнуудые тодорхойгоор зүбшэн хэлсэжэ, шиидхэбэри гаргахын тулада үнгэргэгдэхэ ёһотой.

Соведүүдэй саг үргэлжын комиссинуудай ажал хүдэлмэри һайжарһаншье һаань, муугаар хүдэлдэг гү, али ёһо тэдысэ тоологдодог комиссинууд үсөөн бэшэ юм. Саг үргэлжын комиссинуудай ажалые улам һайжаруулха, Соведүүдэй шиидхэбэринүүдые бэелүүлгэдэ тэдэ комиссинуудай үүргые дээшэлүүлхэ хэрэгтэй.

Гүйсэдхэхэ комитедүүд депутадуудай дунда ябуулагдаха ажал хүдэлмэреэ һайжаруулгада анхаралаа бүри ехээр табидаг болохо зэргэтэй.

Бүхэроссин зүблөөн дээрэ нүхэр М. А. Сусловай үгэ соо тэмдэглэгдэһэнэй ёһоор, депутат болбол Соведэй гол хүниинь гээшэ ха юм. Депутадай бүрил эдэбхитэй байхадань, хатуу зориг, үүсхэл, эршэ шадалаа бүри ехээр гаргаха бүринь Соведэй ажал хүдэлмэри бүрил амжалтатай байха.

Сельскэ, сомоной ба поселково Соведүүдэй һунгуулиин округуудай багаханууд байһан дээрэһээнь тэдэ округуудһаа һунгагдаһан депутадууд һунгагшадтаяа ходо нягта барисаатай байжа, айл бүхэнэй, хүн бүхэнэй эрилтэ мэдэжэ байхадань болохо. Һүүлэй жэлнүүдтэ нютагай Соведүүдэй депутадуудай, һунгагшадай хоорондохи барисаан хараа байса һайжарба. Үнгэрэгшэ жэл нютагай Соведэй депутадуудай 96,4 процентнь һунгагшадайнгаа урда тоосоһон байна.

Мүнөөнэй, энэ зарлалай нютагай Соведүүдэй эрхэ түлөөлгын дүүрэтэр багахан болзор үлэбэ. Тиимэһээ январь, февраль һаранuудта депутадуудай тоосоое һуурин газар бүхэндэ Соведүүдэй гүйсэдкомууд эмхидхэхэ ёһотой.

Зүблөөнүүд, депутадуудай үдэрнүүдые саг соонь үнгэргэжэ байха, тэдэниие үнгэргэхэдөө депутадуудай уялгануудые, эрхэнүүдые тайлбарилжа үгэхэ, депутадуудай ажал ябуулгын дүй дүршэл андалдаха хэрэг эмхидхэхэ, партии ба правительствын шухалын шухала шиидхэбэринүүдтэй, Соведүүдэй урдахи ээлжээтэ зорилгонуудтай депутадуудые танилсуулха хэрэгтэй.

Һуурин газарнуудтахи, микрорайонуудтахи депутадуудай бүлэгүүд, колхозууд ба совхозуудтахи, предприятинууд ба барилгануудтахи депутадуудай постнууд гэхэ мэтын депутадуудай коллективнэ хүдэлмэриин шэнэ арганууд республика соомнай үргэнөөр дэлгэрэнхэй. Энэ һайн дүй дүршэлые бэхижүүлжэ, бүри үргэнөөр дэлгэрүүлхэ шухала.

Элидхэлэйнгээ түгэсхэлдэ нүхэр Семенов нютагай партийна ба совет эмхи зургаануудай талаһаа сельскэ, сомоной ба поселково Соведүүдые хүтэлбэрилхэ асуудалнууд дээрэ тогтожо хэлэбэ.

— Аймагай Соведүүдэй гүйсэдкомууд бүхыдөө сельскэ, сомоной ба поселково Соведүүдтэ анхаралаа бүри ехээр табидаг, ажалдань саг үргэлжэ дэмжэлгэ, туһаламжа үзүүлдэг байха ёһотой,— гээд нүхэр Б. С. Семенов тэмдэглэбэ.

Республикын Министрнүүдэй Совет сельскэ, сомоной Соведүүдэй зохид һайнаар ажаллаха эрхэ байдал бии болгохо, тэдэнэй материально-техническэ үндэһэ һууриень түргэнөөр бэхижүүлхэ, Соведүүдэй, тэдэнэй саг үргэлжын комиссинуудай, гүйсэдкомуудай ажалай түрүү дүй дүршэлые шэнжэлхэ ба дэлгэрүүлхэ хэрэгтэ анхаралаа ехээр табиха ёһотой гэбэ.

Нүхэдүүд! Хоёр һара үлүүтэй саг үнгэрөөд байхада КПСС-эй XXIV съезд нээгдэхэеэ байна. Коммунистнууд, бүхы совет арад, тэрэ тоодо манайшье республикын ажалшад, партийна съездые ажалай ба политическэ ехэ үүсхэл эдэбхиин оршон байдалда угтажа байнхай. Бүгэдэ арадай дэбжэлтын энэ оршон байдалда сельскэ, сомоной ба поселково Соведүүд, тэдэнэй депутадууд болон эдэбхитэд гүрэнэй түсэбүүдые, абаһан уялгануудые дүүргэлгэдэ, партийна съездые нэрэтэй солотойгоор угталгада ажалша зониие элсүүлхэ хэрэгтэ областной партийна организацида бүри ехээр туһалха гэһэн арюун уялгатай юм.

ЭЛИДХЭЛ ТУШАА ҮГЭ ХЭЛЭЛГЭ

Элидхэл зүбшэн хэлэлгын эхиндэ Загарайн аймагай Элхиин сельскэ Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ нүхэр **Р. Э. Базарова** үгэ абаба.

— Сельскэ, поселково Соведүүдэй гүйсэдкомуудай түрүүлэгшэнэрэй Бүхэроссин зүблөөндэ хабаадаха ехэ золтой байгааб,—гээд тэрэ ...лэбэ.

Худалдаа наймаанай, ажаһуудалай секцидэ оролсоод, Элхиингээ сельсоведэй зоной хэрэглэмжэ һайнаар хангахын тула юу хэдэг, эмнхэдэг, ямар бэрхэшээлнүүдтэй ...ардаг тухайдаа тэндэ хөөрэжэ ...эндөө бүришье урма баяртай ...усаа һэм.

Худалдаа наймаанай гурбан онэмхинүүд—Доодо-Элхиин сельпо, түмэр замшадай ба модошодой ОРС-нууд манда бии. Улад зоной ...а худалдаа наймаа, хамтын эдеэ ...оол эмхидхэлгэ — эдэнэй хамтын ...эрэг болоно. Гэбэшье эмхи бүхэн ...өөһэдынгөө өөһэдын нютагай ажалшадта ...он түрүүн анхаралаа хандуулдаг, ...хандуулха уялгатайшье. Тиимэһээ ...эдэнэй хоорондо үгээ ойлголсоогүй, ...агасалдаата ябадал гаража магад. Теэд худалдаа наймаанай эмхинүүдэйнгээ хүдэлмэри зохилдуулан ударидахын тула сельсовет, тэрэнэй гүйсэдком, саг үргэлжын комиссинууд ехэ оролдодог байна.

Худалдаа наймаанай, ажаһуудалай асуудалнуудаар сельсоведэйнгээ ...архатэдэй хэрэглэмжэ, эрилтэнүүдые хайшан гээд хангуулдагаа зүблөөндэ хабаадагшадта тодорхойгоор хөөрөөд, Бүхэроссин зүблөөнэй секци дээрэ хэдэн дурадхал, һанамжа оруулһан тухайдаа хэлэбэ.

Улад зоной ажаһуудалай бүри болбосоронги болоожо байһан мүнөө сагта шанар һайнтай, үнэтэй эд бараан ехээр хэрэглэгдэдэг болоо. Илангаяа хүдөө нютагта һайн мебель, трикотаж гадар хубсаһан, холодильник, шэл шааҗан амһарта, хүнгэн автомашина гэхэ мэтэнүүд тон дутамагаар наймаалагдана. Энэ дутагдал усадхахын тула түсэблэлгын зургаануудһаа анхарал, туһаламжа хэрэгтэй гэжэ һанагдана.

Хүн зоной ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангаха мэргэжэлтэд хүдөөдэ ехээр дуталдадаг. Энээнэй гол шалтагаан юуб гэхэдэ, һуурин тосхонуудта нэгэл мэргэжэлтэй (жэшээлхэдэ, гансал эрэшүүлэй үһэ заһадаг) парикмахер хүдэлмэри багатай дээрэһээ олзоор бага байдаг. Тиимэһээ хүдөөдэ удаан тогтожо хүдэлхэнь бэрхэтэй болодог. Хүн бүхэниие ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалгын 2—3 мэргэжэлдэ һургажа гаргадаг һаа, иимэ дутагдал үзэгдэхэгүй байгаа. Архиншадтай али болохоор тэмсэгдэнэ, элдэб хэмжээн, ойлгуулжын хүдэлмэри ябуулагдана гээшэ. Архи намнагшадые ажалһаань гартахаһаа гадна, хүдэлдэг предприятиингаа гэртэ һуудаг һаань, тэндэһээ намнаха хүрэтэр шанга хэмжээ абалсадаг һаа, зарим нэгэ хэтэрэгшэдтэ һургаал болохо һэн ха гээд һанагдана.

Нүхэр Базарова сельсоведэйнгээ мүнөө үедэ ябуулжа байгаа эмхидхэлэй, ниитын хүдэлмэри тухайдаа үгынгөө түгэсхэлдэ хэлэбэ.

Бүхэроссин зүблөөндэ хабаадагшад — Захааминай аймагай Дүтэлүүрэй сомоной, Хориин аймагай Краснопартизанска сельскэ Соведүүдэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэнэр — нүхэд **С. Ж. Бальжинова, Т. Н. Башинова** гэгшэд үгэ хэлэхэдээ, Москваһаа асарһан һанал бодолоор адли тушаалта нүхэдтэеэ хубаалдаба, хүдэлмэреэ улам һайжаруулхын тула хараалһан хэмжээ ябуулгануудаа хайшан гээд бэелүүлжэ байһан тухайгаа хөөрэбэ.

Һунгагшадтай холбоо барисаагаа улам бэхижүүлхэ зорилгоор Дүтэлүүрэй сомоной Соведэй депутат бүхэн һарадаа нэгэ дахин округой хүн зонтой тогтоогдомол үдэр, сагта уулзадаг болоо. Хэн һунгагша ямар мэдүүлгэ, асуудалтай ерэнэб, юугээр туһалуулха хүсэлтэйб — тэрэниинь шиидхэхые оролдохо гээшэ депутадай нангин уялга. Хэн депутат хэдыдэ, хаана һунгагшадтаяа уулзахаб гэжэ эртээнһээ соносхогдохонь, округ бүхэнэй һунгагшад урданайхиһаа һураггүй олоороо өөһэдынгөө һунгамалтай уулзахын тула суглардаг болонхой. Хэн ямар асуудал, ямар эрилтэ табинаб гэжэ депутадууд хүлеэгээд һуудаггүй, харин үнгэрөөшэ һарын туршада сомсоведэй гүйсэдхэхэ комитедэй хэһэн хүдэлмэри тухай мэдээсэдэг, урда тээхи захяа, һанамжануудай дүүргэлтэ тухай тоосодог юм. Дары шиидхэгдэхэ ёһотой болоһон ямар нэгэн зорилгын гарахада, депутадууд һунгагшадтаа хандажа, туһаламжынь хэрэглэдэг байна. Тиин хамтын малай үбэлжэлгэдэ бэлэдхэлэй үеэр гүүртэ, фермэнүүдэй байра заһабарилха, үбһэ тэжээл зөөхэ хэдэн воскресник эмхидхэгдэһэн, малай тэжээл хямгадан гаргашалха, ашаг ехэтэйгээр хэрэглэхэ ябадал хинан шалгаха хэдэн постнууд эмхидхэгдэһэн байна.

Дүтэлүүрэй сомсоведэй депутадуудай үүсхэлээр һунгагшадай дунда соёл гэгээрэлэй, хүмүүжүүлхы һони һонин хэмжээ ябуулганууд һүүлэй үедэ хараалагдан бэелүүлэгдээ. Тэдэнэй заримые дурдабал, «Хүнэй шарай» гэжэ Ш.-Ц. Бадлуевай романаар уншагшадай конференци һаяхан үнгэргэгдөө. Хужар тосхоной малшадта медицинскэ туһа хүргэлгые һайжаруулха асуудал зүбшэхын тула аймагай фельдшернүүд сугларжа, хэн хэндэнь туһатай хөөрэлдөө хээ.

Хоорондоо ябалсадаг, хүдэлмэриингөө дүй дүршэл халан абалсадаг байбал, ехэ һайн һэн гэжэ Бүхэроссин зүблөөн дээрэһээшье, тээсгэн Элхиин сельсоведтэ ошожо, ажал хэрэгтэйнь танилсахадаашье ойлгоо һэм гэжэ нүхэр Бальжинова мэдүүлбэ. Мүнөө боложо байгша энэ зүблөөн сомсельсоведүүдэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэнэртэ тон туһатай гэжэ онсолон тэмдэглэхэдээ, бүгэдэнэй һанал бодол элирхэйлһэн байха.

«Тосхоной интеллигенциин үргэн туһаламжа—малшадта» гэһэн уряа доро Хориин аймагай Онинопборскын бүхы соёлшодой, багшанарай, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд болон бусадай мүнөө ябуулжа байгаа гэгээрэл болбосоролой, ажаһуудал хангалгын хүдэлмэри тухай тэндэхи Краснопартизанска сельсоведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ нүхэр Башинова дэлгэрэнгыгээр хөөрөө.

Онинопборскын интеллигентнэрэй үүсхэл тушаа хэблэл, радиогоор яһала тунхаглагдаа, саашадаашье бэшэгдэхэ, хэлэгдэхэнь дамжаггүй бэзэ. Тиимын тула нүхэр Башиновагай һанамжын нэгэ шухала гол удхыень тайлбарилтай. «Манай соёлой байшан тосхоной юрын лэ нэгэ клуб юм. Тиигэбшье тэндэ дулаахан, арюун сэбэр, һаруул, нюдэ хужарлуулма, сэдьхэл буляама байдаг. Шэнэ программатай концерт, һонирхолтой лекци, олоной хабаадалгатай хүхюун вечер эмхидхэхын тула, илангаяа тосхонһоо гадуур ажаһуудаг малшадай эрилтэ һайнаар хангажа урмашуулхын тула ехэ зөөри, онсо бэлиг, шадабари хэрэгтэй бэшэ, харин хүнэй үнэн сэдьхэлэй эрмэлзэл, олоной эб эмхи, ударидагшадай туһалха, дэмжэхэ хүсэл хамаг юумэ шиидхэхэ байна,— гэжэ нүхэр Башинова тэмдэглэбэ.— Мүнөө республикымнай алишье сельсоведтэ, һуурин тосхондо манай интеллигентнэрһээ дутуугүйгөөр тэндэхи ажалшадай эрилтэ хангаха арга боломжо бии. Тиин бидэнэрэй үүсхэлые хаа хаанагүй дэмжэн, малшадта хүдөөгэй интеллигенциин зүгһөө үзүүлэгдэдэг туһаламжын улам үргэгдэжэ байһандань урматайбди».

— Баргажанай совхоз аймаг соохи эгээл томо ажахы юм, манай сельсоведэй диилэнхы олонхи эрхэтэд тэндэ ажалладаг. Бүхы 45 депутадаймнай гурбанайнь хоёр хуби совхозой ажахын шухала участогуудта хүдэлнэ,—гээд Уро-Читканай сельсоведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ нүхэр **Н. А. Толстихин** үгэеэ эхилбэ.— Нютагай засагай һунгамалнууд, жэшээлхэдэ, һаалишад нүхэд Цивилева, Кокорина, Плеханова шахамалай фермые даагша Инокентий Филиппов болон бусад депутат нэрэ хүндэеэ жэшээтэ ажалаараа, эдэбхитэй хүдэлмэрэрээ харюулна. Мал түргөөр түлжүүлхэ, шахаха гэһэн үүсхэл совхоз соогоо түрүүлэн гаргаһан Филипповэй гүүртынхид үнгэрөөшэ жэл малайнтаа шэгнүүрые 1200 грамм центнерээр нэмээһэн, харууһалжа байһан малайнгаа толгой бүриин шэгнүүрые энэ январиин 15 хоногой туршада сүүдхын 720 граммаар нэмээгээ. Даажа абаһан малаа 300 килограммһаа доошо бэшэ амидын шэгнүүртэй, тарганаар тушааха гэһэн социалис уялгаяа тус гүүртын шахамалшадай амжалтатайгаар дүүргэхэнь лабтай.

Һү, мяха ороoһо ба бусад продукци абаха табан жэлэйнгээ түсэб совхозой амжалтатайгаар дүүргэһэн, үнгэрөөшэ жэлдэ таряалангай гектар бүриһөө дунда зэргээр 12,4 центнер ургаса хуряаһан, куузикугай гектар бүриһөө 320—500 центнер суглуулһан амжалтада манай Соведэй депутадуудай, гүйсэдкомой хүдэлмэрилэгшэдэй, эдэбхитэдэй хубиташье бии гэжэ тэмдэглэхэ зуураа, нүхэр Толстихин хүсэд шиидхэгдээгүй шухала асуудалнууд үшөөл бии гэбэ.

Совхоздо үйлэдбэрилэгдэдэг продукциин өөрынь үнэ сэн нютагай засагаархинай һанаае зобооно. Үнгэрөөшэ жэлэй эхиндэ хүдөө ажахын продукциин үнэ сэн хямдаруулха тухай асуудал сельскэ Соведэй сесси дээрэ хэлсэгдэһэн юм. Сессиин тогтоол соо сабшалан үтэгжүүлхэ, үндэһөөрнь һайжаруулха тухай дурадхалнуудай нэгэниинь таримал ногооной талмай үргэдхэхэ гэһэн зорилго байгаа. Тиин совхознай үнгэрөөшэ жэлдэ нэгэ, олон жэлэй ногооной тарилгые 1400 гектараар үргэдхөө. Тиин гектар бүриин ургасын эрид (20 центнер хүрэтэр) дээшэлһэнэй ашаар центнер тэжээлэй единицын өөрынь сэн 4 түхэриг 80 мүнгэн болоо гэхэ гү, али хээрын ногоонойхиһоо хоёр дахинһаа үлүүгээр хямдарһан байна. Тэрэнэй урмаnда совхознай ерэхэ хабар үшөө 600 гектар талмай дээрэ элдэб ногоо тарихаар бэлдэнэ, шэнэ табан жэлэй түгэсэтэр таримал ногоотой сабшалан ба бэлшээриин талмайе 3500 гектарта хүрэтэр үргэдхэхэ түсэбтэй.

Колхоз, совхозуудай үйлэдбэриин асуудалнуудта сэхэ хамааралсангүй, нютагай засагай зүгһөө ямар аргаар нүлөөлдэг, тодорхой туһа дэмжэлгэ үзүүлдэг тухайдаа Улаан-Үдын аймагай Тарбагатайн, Түнхэнэй аймагай Жэмһэгэй, Хяагтын аймагай Тамирай сельскэ, сомоной Соведүүдэй гүйсэдомуудай түрүүлэгшэнэр нүхэд **А. М. Ефимов Г. М. Сыренов, И. Г. Бурлаков** гэгшэд хэлээд, һонирхолтой дурадхалнуудые оруулаа.

Тамирай сельскэ Совет «Родина» колхозой правлени, партком болон бусад ниитын эмхинүүдтэй хамта колхозно үйлэдбэриие ашаг үрэ ехэтэйгээр эрхилхын тула гол асуудалнуудые зүбөөр шиидхэхэ гэжэ оролдоно. Тиин тус колхоз жэл бүхэндэ дунда зэргээр 80 мянга гаран центнер ороoһо таряа хуряаһанай, түсэбһөө гадуур ехэ шэниисэ гүрэндөө худалдаһанай, малай тэжээл болохо кукуруза, куузику элбэгээр ургуулһанай ашаар олзо оршоёо эрид дээшэлүүлжэ шадаа. Үнгэрөөшэ жэлдэ колхозой хамтын жасада 2 миллион 100 мянган түхэриг ороо. Хэн колхознигой жэлэй туршада ямараар хүдэлһэнэй жэшээгээр 13-дахи салин түлэхэ бэлэдхэл хэгдэжэ байнхай.

Мүнөө «Родина» колхоздо партиин съездын хүндэлэлэй социалис мүрысөөн шэнэ хүсэтэйгөөр дэлгэрнэ. Нэгэдэхи кварталда 2100 центнер һү худалдаха түсэб мартын 1 болотор лаб гүйсэдхэгдэхэ. Юуб гэхэлэ, январиин 18 хоногой туршада 600 центнер тушаагдаад байна. Партиин съездын нээгдэхэ үдэр болотор түсэбһөө гадуур 1000 центнер һү худалдахань лабтай. — гэхэшэлэн Тамирай сельсоведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ нүхэр Бурлаковой колхозой байдал, тоо, баримта тухай тоб байса мэдээсэхэдэнь энэ хүнэй хүтэлбэрилдэг Соведэй гүйсэдком нютагтаа бүрин эрхэтэ засагай зургаан байһан уялга, үүргэеэ бодото дээрэнь дүүргэдэг ха гэжэ этигэмээр.

Выдрино посёлок һүүлэй табан зургаан жэлэй туршада илангаяа түргөөр хүгжөөд, городой түхэлтэйгөөр баригдаһан олон дабхар байшангуудаараа, уужам гоё үйлсэнүүдээрээ түмэр замай урданай станциһаа эрид илгаран харагдана. Модо бэлэдхэдэг томо предприятиин хүдэлмэришэдэй бүлэнэр олон таһалгатай, халуун уһатай, канализацитай байрануудта ажаһууна. Байрын гэр гү, али соёл гэгээрэлэй, эмхи зургаанай байшан гү, али бүхы шэнэ барилга мүнөөнэй эрилтын ёһоор бүтээгдэнэ. Тиин мүнөө посёлогто 400 хүнэй һууритай соёлой ордон, 120 оротой больница, 2 детсад-ясли баригданхай. Поселогойнгоо болбосон һайхан болохо тума тэндэ ажаһуудаг хүн бүхэн гүрэнэй зөөридэ бүри гамтайгаар хандадаг, хамтын хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг байха зэргэтэй. Тиин посёлогоо ногоорууллха, харгы ба үйлсэнүүдыень жэгдэлхэ, заһаха хүдэлмэридэ Выдринэй ажалшад олоороо элсүүлэгдэдэг юм. Жэшээлхэдэ, үнгэрөөшэ зун үйлсэнүүдэй тротуарнуудые асфальт, бетоноор хушалгада ахамад классуудай һурагшад эдэбхитэйгээр хабаадаа. Бүлэг пенсионернүүд хуушан модон гэрнүүдтэ фундамент табиха, веранда бариха ехэхэн хүдэлмэри хээ. Энээн тухай Выдринэй поселково Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ нүхэр **И. Н. Загузина** зүблөөн дээрэ хөөрэбэ.

Һуурин тосхонуудые болбосон түхэлтэй болгохо хэрэгтэ арад зоной өөһэдынь хүсэ шадамараар хэрэглэдэг тухайгаа Мухар-Шэбэрэй аймагай Хушуун-Үзүүрэй сомоной Соведэй гүйсэдхэхэ комитедэй түрүүлэгшэ нүхэр **Д. Д. Дамбаев** мүн лэ тоготобо. Һунгагшадай захяа дүүргэлтэ болгогдон, Хушуун-Үзүүртэ, «Знамя Ленина» колхозой түб тосхондо шэнэ түхэлэй гурбан дабхар һургуули, интернат, стадион гэхэ мэтэ баригдаа. Һунгагшадай өөһэдынь үүсхэлээр, эдэбхитэ хабаадалгатайгаар Хушуун-Үзүүр болон бусад тосхонуудта зунай водопровод табигдаа. Манай сомоной олон айлнууд газаагаа хартаабха, овощ ургуулхын хажуугаар, жэмэстэ модо тарижа, һайн ургаса хуряадаг болоһониинь ехэ һайшаалтай гэжэ нүхэр Дамбаев хэлэбэ.

Холын хойто аймагуудай нютагай Соведүүдэй түлөөлэгшэд: Баунтын аймагай Амаладай, Хойто-Байгалай Киндигирэй сельскэ Соведүүдэй гүйсэдхэхэ комитедүүдэй түрүүлэгшэнэр нүхэд **Б. Г. Ламажапов, А. Н. Ганюгин** Соведүүдэйнгээ ажал хэрэг тушаа, нютагайнгаа колхозуудай түргөөр хүгжэжэ байһан тухай хөөрөө. Холын колхозуудай үйлэдбэридэ, тэндэхи зоной ажаһуудалда ямар бэрхэшээл тохёолдоноб, тэрэниие хайшан гэжэ зайсуулдаг тухайдаа хэлэхэ зуураа, нүхэд Ганюгин, Ламажапов зарим тэды туһаламжа эрижэ, республикын зургаануудта хандаба.

Элидхэл тушаа республикын элүүрые хамгаалгын министр нүхэр **Л. Д. Мадыева**, Кабанскын аймагай Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ нүхэр **М. П. Попов**, Буркоопсоюзай правлениин түрүүлэгшэ нүхэр **А. А. Именохоев**, Галуута-Нуурай поселково Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ нүхэр **М. Ф. Балагуров** гэгшэд үгэ хэлээ.

Зүблөөн дээрэ партиин обкомой нэгэдэхи секретарь нүхэр **А. У. Модогоев** дэлгэрэнгы үгэ хэлэһэн байна.

Сомсельсоведүүдэй гүйсэдкомуудай түрүүлэгшэнэрэй республиканска зүблөөн. С. БАЛДУЕВАЙ фото.

ТАЛААНДА НАЙДАЖА БОЛОХО ААЛ?

Студентнэр... Дэлхэй дээрэ эгээл жаргалтай зон юм гэжэ студентнэрые хэлсэдэг. Шэрээшье шалгалтаяа һайнаар барижа, ерээдүйнгөө мэргэжэлдэ бэлдэхэһээ ондоо ехэ харюусалга бэе дээрээ дааһан бэшэнүүд ха юм даа. Стипендиингээ гараһан үдэр хэмгүй баян ябаһан аад, һүүлээрнь хэды хонохолоороо, «сэдьхэлэйнгээ хонхорхойдо һохоршье сагаангүй» болошохо. Тиигээд лэ манай үетэн иигэжэ хангюурдадаг байгаа ёһотой:

Мүнөө үдэшэ кинодо ошохо
Мүнгэнһөө ондоо юу һанаабши?
Тамалхагүйб даа өөрыгөө
ном үзэжэ,
Тархяа хатаг,
шаасланагаараа болуужам...

Һаяхан Доржо Банзаровай нэрэмжэтэ пединститудай түүхэ ба хэлэ бэшэгэй факультедэй студентнэрэй үбэлэй шалгалтын «экран» хаража байхадаа, дээрэ дурсагдаһан мүрнүүд һанаандам ороо бэлэй. Үнэхөөрөөшье, «шаасланагаараа» боложо ябаһаар лэ, заримашуул шалгалтынгаа ерэхэдэ шэшэрэлдэ шэшэрэлдэһээр, годигор һүүлтэйхэн сэгнэлтэнүүдые абашадаг бэшэ аал даа. Жэшээнь, ород хэлэнэй ба литературын таһагай хоёрдохи курсынхид (321, 322 группанууд) үбэлэй шалгалтые ойрагүйгөөр барижа байгаа юм хаш. 322-дохи группые абажа харахада, 18-дахи зуунай ород литератураар хори найман хүнһөө долоониинь, ород хэлэнэй түүхэтэ грамматикаар юһэн (!) хүн «хангалтагүй» гэһэн бэлэдхэл харуулһан байна. Гэхэ зуура дурсагдаһан предмедүүд ерээдүйн багшанарай «хилээмэниинь» болохо шахуу юумэнүүд ха юм!

Ямар шалтагаанһаа иимэ юумэн болооб? Түүхэ ба хэлэ бэшэгэй факультедэй деканай орлогшо Л. Л. Маркова һаа асуухадамнай, иигэжэ харюусаа һэн:

— 18-дахи зуун жэлэй ород литературые ахамад багша А. К. Сокольникова заадаг. Түүхэтэ грамматикые А. Д. Болсохоева заагаа. Эдэ багшанар яһала бэлэдхэлтэй, предмедүүдээ һайса мэдэдэг нүхэд юм. Харин хоёрдохи курсда һурадаг ерээдүйн литераторнууд тон муугаар шалгалтадаа бэлдээ. Хүжэмоо һургуулида ошоод, үхибүүдтэ ород хэлэ, литература зааха ёһотой зон гээшэбди гэжэ ухаандаа һайса оруулаагүй, харюусалгаяа мэдэрээгүй ябана гээшэ аабза? Харин түүхын таһагта тад ондоо, тэндэ һурадаг хоёрдохи курсынхид барагаар шалгалтаяа үгэжэ байна...

Багша болохоёо байһан аад, ерээдүйнгөө мэргэжэлдэ яахадаа иимэ хойрогоор ханданаб? Институтда ороходоо, шангахан шалгалта дабажа гарадаг бэшэ аал? Теэд... Эндэ бодсожо үзэхөөр юумэн олон даа. Манай һанахада, багшанарые бэлдэдэг газарта ерээдүйнгөө мэргэжэлдэ һожоргүйгөөр бэлдэдэг, муу һурадаг гансашье хүн байха ёһогүй!..

Зүгөөр түүхэ ба хэлэ бэшэгэй факультедэй нэгэдэхи, гурбадахи, дүрбэдэхи курсынхид үбэлэйнгөө шалгалтада юрэнхы дээрээ бараг бэлэдхэлтэй байһанаа харуулжа байна. Илангаяа нэгэдэхи курсынхидай амжалтада баясамаар.

Нэгэдэхи курсынхид хэлэ бэшэг шудалха эрдэмэй эхин шатые үзэжэ түгэсхөөд, мүнөө шалгалта барина. Тэдэнэр дээдэ һургуулиин студентнэр болоһоной̆нгоо хойно эгээл түрүүшынгээ шалгалта гаража байна гээшэ ааб даа.

Бидэ 312-дохи группынхидай тэрээгээр шалгалта үгэжэ байха үелэнь тудалдаабди. Группа соонь 28 хүн. Түрүүшынь шалгалта—КПСС-эй түүхэ. Тэрэнээ яһала һайн тушаагаа: юһэн хүн «эрхим һайн», арбаниинь «һайн», долоониинь «хангалтатай» гэһэн сэгнэлтэнүүдые абаһан байна.

Хоёрдохи шалгалтаяа барагаар эхилээд байгаа һэн. Тусхай зүбшөөлөөр бидэнэй ороходо, дүрбэн хүнэй нэгэниинь «эрхим һайн», хоёрынь «һайн», нэгэниинь «хангалтатай» гэһэн сэгнэлтэ абаад гаража ошонхой байба. Ороходомнай, Ольга Абрамова (Улаан-Үдын 27-дохи һургуули дүүргэһэн) харюусажа һуугаа. Хамаг зачёдоо саг соонь тушааһан, түрүүшынгээ шалгалтада эрхим һайн бэлэдхэл харуулһан энэ басаган мүнөө ямар сэгнэлтэ абагша ааб?

Хэлэ бэшэг шудалха эрдэмэй эхин шатые доцент Б. В. Матхеев заадаг юм. Мүнөө зааһан зүйлнүүдыем студентнэр хэр ойлгооб, хэлэнэй хуули ёһые хэр гүнзэгыгөөр мэдэнэб гэжэ доцент элирүүлнэ. Элдэб асуудал табижа, студентнэрэй ухаан бодолые «ухашалан», хэр хурдаар бодомжолноб гэжэ шалгана. Юрэнхыдөө барагаар харюусаашье һаа, нэмэлтэ асуудал һурахадань бага зэргэ торолдожо, Ольга Абрамова «һайн» гэһэн сэгнэлтэ дэбтэр соогоо табюулба.

Шэтын областиин Агын хоёрдохи дунда һургуули дүүргэһэн Римма Санжаева «һайн» гэһэн сэгнэлтэ абаба. «Баруунай славян хэлэнүүдые нэрлэгты»,—гэһэн нэмэлтэ асуудалай табигдахада басаган түлэгэсэжэ, дутуушаг харюу үгэбэ. Юрэдөө доцент Б. В. Матхеев студентнэрэй бэлэдхэлые яһала шангаар шалгана гэжэ тэмдэглэлтэй. Шалгалтын ассистентээр томилогдоһон багша С. В. Вампилова мүн өөрынгөө асуудалнуудые һуража, студентнэрые хажууһаань «хасардалдаад лэ» һууха юм.

1970 ондо Хориин дунда һургуули дүүргэһэн Антонина Павлова гэжэ басаган хэлэ бэшэг шудалха эрдэмэй эхин шатые эрхим һайнаар ойлгоһоноо харуулба. Биледэйнгээ гурбан асуудалда тоб байса харюусаад, багшанарай нэмэлтэ асуудал һурахадашье байжа үгөөгүй. Тиигэжэ тэрэ басаганай зачёдой дэбтэр соо эрхим сэгнэлтэ табигдаба.

— Шалгалта һайнаар бариха гээшэ хүнэй талаангаар болодог юм даа,—гэжэ зарим нүхэд мэдээшэрхэдэг.—Талаантайл һааш, мэдэхэ биледнии тудаха, үгыл һааш—манан..

Энэ асуудалаар хэн нэгэнтэй арсалдажа саг бараһанай үлүү хаш даа. Юрэдөө үзэхэ сагтаа номоо уншаад, бэшэһэн лекциеэ ираад, бодолоо гүйлгэхэеэ хашарангүй ябаашадһаа шалгалтын үедэ зол талаан тэрьелхэгүй даа. Намда арбан гурбадахи билет тудаха гү, али үгы гү гэһэн бэсэрээ, нюдэеэ анижа-анижа, хоёр гарайнгаа долёоборнуудые мүргэлдүүлжэ үзэл үзөөд лэ. «заяашадаа» мүргөөд лэ, үйлсэ гудамжын ута богонийе хэмжээд ябаһан студентнэрэй талаан ходол буруулхаяа һанадаг гэжэ үнинэй мэдээжэ...

Ц. ДОНДОГОЙ,
манай корр.

Малшадта айлшална

Мүнөө малшадай ажалай халуун хаһа—түл абалга түлэг дундаа ябажа байна. Хурьгадые гарзагүйгөөр түлжүүлхэ, томо болгохо гээшэ хонишодой гол зорилго болоно. Тиимэһээ тэдэнэрэй һаадгүй һайнаар ажаллахын тулада ажаһуудалайнь эрилтэнүүдтэ анхаралтайгаар хандаха шухала.

Энээнние хараадаа абаһан Загастайн совхозой дирекци болон партком малшадые хангалгада хэрэглэгдэхэ тусгаар машина гаргажа үгөө. Тусхай графигай ёһоор лекторнууд, уран һайханай бүлгэмэй гэшүүд, медицинскэ хүдэлмэрилэгшэд холын гүүртэ, отарануудта ажалладаг малшадта айлшална. Һаяшаг тэдэнэр 20 гаран малшадай байдаг нютаг ошожо концерт табяа. Совхозой комсомолой эхин организациин секретарь С. Баяндуев, хүдөөгэй клубые даагша П. Доржиева, библиотекарьнууд М. Васильева, Ц. Тудупова, Н. Дымбрылова, уран һайханай хүтэлбэрилэгшэ Д. Мадуева гэгшэд тус концертдэ хабаадалсаа.

Чисаанын һургуулиин дуунай багша В. Аюшеев баяанаар наадахаһаа гадна, буряад, энэдхэг арадуудай дуунуудые ирагуу гоёор хангюурдажа, харагшадые ехэтэ һонирхуулаа.

Мүн тус һургуулиин физикын багша Е. Ринчинов уласхоорондын байдал тухай лекци уншаһан байна.

Б. ДОРЖИЕВ,
Загастайн совхозой 1-дэхи отделениин зоотехник.

Хэжэнгэ.

ШЭНЭ НОМУУД

Манай хүүгэдэй республиканска библиотекэдэ байд гээд лэ шэнэ номууд ородог юм. Мэнэ һаяхан шэнэ номудые абажа, эдир уншагшадаа баясуулбабди.

Эдэ номууд соохоо нэгэ хэдытэйнь танилсуулха гэжэ һананаб. Жэшээнь, «Молодая гвардия» гэжэ хэблэлээр 1970 ондо гараһан «Байгал дээрэ болоһон уулзалга» *(авторынь*—Н. Лодейщиков) *гэжэ нэрэтэй ном соо Байгал далай тухай, тэрэнние шэнжэлдэг эрдэмтэд тухай, ондо ондоо абари зантай ба мэргэжэлтэй хүнүүд тухай хөөрэнэ. Байгал далай элдэб хүнүүдэй хуби заяае холбоно гэжэ автор бэшэнэ. Энэ номой геройнуудынь хадаа һанаанһаа абтан бэшэгдэһэн бэшэ. Автор Байгал далайгаар оло дахин ябаһан. һонирхолтой юумэнүүдые хараһан хүн. Тиимэһээ номыень уншахадо, ехэл һонин, үнэншэмөөр*

Мүн баһа А. Грачевой «Ой соохи һаршаганаан» гэжэ ном олоной һонирхол татамаар. Байгаали тухай, зэрлиг амитадай абари зан тухай, элдэб модонууд, хорхой шумуулнууд тухай номууд олон боложо, эдир уншагшадые һонирхуулна. А. Грачевой ном соо тэрээн тухай һөөл зохидоор бэшэгдэһэн.

«Үһан сэрэгэй старшина хөөрэнэ» гэжэ нэрэтэй Г. Никулинай бэшэһэн номые «Детская литература» гэжэ номой хэблэл 1970 ондо гаргаһан юм. Тус ном соо дайнай үеын хойто зүг, далай тухай хэлэгдэнэ.

1970 ондо «Детская литература» гэжэ хэблэлээр гараһан Константин Бадигинай «Туужанууд» гэһэн үшөө нэгэ номые нэрлэхээр. К. Бадигинай нэрэ олон уншагшадта танил. Энэмнай холын тамаралгын капитан ба уран зохёолшо. Тиимэһээ тэрэнэй номууд эдир уншагшадай һонорые татахал байха.

Б. ХАЛМАТОВА,
библиотекарь.

НЮТАГ НЮТАГАЙ ҺОНИН

Һонирхолтой семинар

Баунтын аймагай пропаганд... стнарай ээлжээтэ семинар ... тиин райкомой лекционно зал ... һаяхан үнгэргэгдэбэ. «Наймада... табан жэлэй түсэбэй дүнгүүд ... аймагай ажалшадай ерээдүйн ... рилгонууд» гэһэн темээр ай... ведэй гүйсэдкомой түрүүлэг... В. Н. Галеев семинарта хабаа... шадай үмэнэ лекци уншаа.

Һүүлээрнь секцинүүдтэ ... баараи хэшээлнүүд болоо. Һу... гуулинуудай программанууд ту... хай гэһэн асуудал зүбшэн хэлэ... дээ.

В. КОЗЛАЧКОВ.

ХАБШУУ, УЙТАН

Хори тосхоной тэг дунд... бууза шанадаг. «Позный» ... һэн гаршагтай столово б... Аймагаймнай түб тосхон ху... зоноор олон, харгы замай бэ... шэр, дүрэлжөөн газар гэж... мэдээжэ. Буузада дуратайшуу... шье олон ааб даа. Тарг... мяхаар хэгдэһэн, шэмэ шүү... һайнтай халуухан бууза эди... һээ хэн арсахаб даа.

Позно соонь ороходо, хал... даа гэжэ гэмшэхээр. Байра... уйтан, хабшуу. Хубсаһа хун... раа тайлажа үлгэхэһөө байт... гай, зохидоор һуухашье газа... гүй. Хүнүүд хубсаһатайгаа, за... гарабалнь һуужа, үгы һаань ... хүл дээрээ зогсожо байга... эдеэлхэ юм.

Хорнин аймпотребсоюзай ху... тэлбэрилэгшэд зоной суглард... энээхэн «Урсые» нэгэ ба... уужамхан болгохо арга шада... тайл ёһотой. Теэд юундэ хэрэ... сээнэгүйб даа, али өөһэд... тэндэ орожо харадаггүй гээш... гү?

Р. МУНКУЕВ.

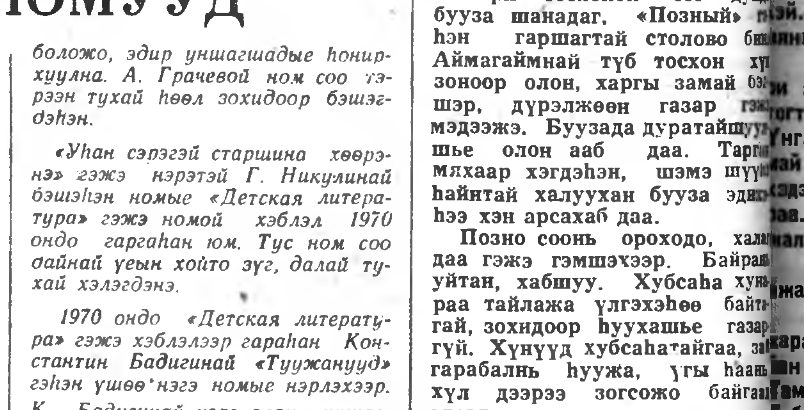

НОВОСИБИРСК. Городой захын үзэсхэлэн гоё газарнуудаар спортын баазанууд байгуулагданхай. Новосибирскынхид эндэ сүлөөтэй сагаа үнгэргэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: «Труд» бүлгэмэй «Строитель» гэжэ саныи база.

ТАСС-ай фотохронико.

Спортын һонин

☆ Хоккей наадалгаар республикын түрүү һуури эзэлхын түлөө эхилһэн мүрысөөн түлэг дундаа оронхой. Эдиршүүл соохоо зургаан наадaнай һүүлдэ нэгэшье командада шүүгдэнгүй ябаһан ЛВРЗ-гэй спортын клубай команда 12 очкотой түрүүлжэ ябана. Эдэнэрэй удаа 10 очкотой болоһон «Байкал», найман очко абаһан «Метеор» командануд гаранхай.

☆ Эрэшүүлэй дунда үнгэргэгдэжэ байһан мүрысөөндэ республикын үнгэрэгшэ жэлэй чемпион—авиазаводой «Байкал» «Метеор» командада шүүгдэжэ, нэгэ табсан гэдэргээ сухариха баатай болобо. Тиигэжэ мүнөөдөө нэгэшье командада шүүгдэнгүйгөөр наадажа эхилһэн «Метеор» команда мүрысөөнэй таблица толгойлжо ябана.

☆ Облпрофсоведэй түрүү һуури эзэлхын түлөө үнгэргэгдэжэ байһан мүрысөөндэ ЛВРЗ-гэй спортын клубай, «Байкал» командануд түрүүлжэ ябана. Эрхимлэһэн командань СССР-эй профсоюзуудай үбэлэй долоодохи спартакиадын программын ёһоор, зоно соогоо эхилхэ түгэсхэлэй тулалдаанда хабаадалсаха юм.

☆ Бүмбэгэтэй хоккей наадалгаар республикын түрүү һуури эзэлхэ мүрысөөндэ авиазаводой «Байкал» команда һүүлшынгээ уулзалгануудта хоёр командые бэлэхэнээр шүүжэ, урагшаа дабшаба. Мүн энэ наадaнда хабаадалсажа ябаһан «Сэлэнгын» футболистнуудай команда «Буревестнигэй» спортсменүүдые 4:0 тоотойгоор шүүһэн байна.

☆ Алас-Дурна зүгэй территориальна мүрысөөндэ волейболоор түрүү һуури эзэлхын түлөө хабаадалсаһан манай республикын эхэнэр, эрэшүүлэй команда бирагүй. Эхэнэрнүүдэй команда Хабаровск хотодо наадахадаа, гурбадахи, эрэшүүл табадахи һуури эзэлбэ.

Л. БОБЫКИН.

ХИЛЫН саанаһаа — РАДИО ТЕЛЕФОН ТЕЛЕГРАФ

ДРВ-гэй МИД-эй мэдүүлгэ

ХАНОЙ. (ТАСС). Индохитадтахи ээрхэг түримхэй дайгаа энэ оной январьһаа эхилэн Холбоото Штадуудай шангадхажа байһые эрид буруушааһан ДРВ-гэй МИД-эй мэдүүлгэ Ханойн хэблэлдэ толилогдобо.

Сайгоной болон Пномпениин марионеточнэ засагуудай олон мянган солдат американ авиациин дэмжэлгээр Камбоджын патриотическа хүсэнүүдтэ эсэргүү томо операци Камбоджодо бэелүүлжэ байна гээд мэдүүлгэ дотор хэлэгдэнэ. Тэрэ байлдаань дэмжэхын тулада Сиануквиль портын районд 7-дохи флодойнгоо корабльнуудые Холбоото Штадууд ябуулаа.

США-гай самолёдууд, тэрэ тоодо «В-52» гэһэн стратегическэ бомбардировщигууд, Лаос орондо тон өлөөроо үдэр һүнигүй добтолго хэһээр үни болобо. Таиландын хүлһэнэй сэрэгүүдые США Лаос худар нэмэжэ эльгээгээ гээд мэдүүлгэ дотор баһа хэлэгдэнэ.

Урда Вьетнамда, илангаяа Тайнинь провинцида улад зониие «номгоруулха», мүн «һуурин газарнуудые арилгаха» операцинуудые американ-сайгоной сэрэгүүд шангадхаба гэжэ мэдүүлгэ соо хэлэгдэнэ.

Тэрэнэйнгээ хажуугаар ДРВ-дэ эсэргүү хорото ябуулгаяа Холбоото Штадууд үргэдхэнэ. Америкын элдэб түхэлэй самолёдууд, тэрэ тоодо «В-52», Виньлинь районой, мүн Куангбинь ба Хатинь провинцинуудай һуурин олон пунктнуудые ходо бомбодоно, ракетээр буудана. Куангбинь провинциин олон районууд дээгүүр химическэ хорото бодосуудые США-гай авиаци сүршэбэ.

США-гай империалистнуудай эдэ мэтын хорото ябуулгань Зүүн Урдахи Азида тон аюултай байдал тэхёолдуулна гээд тэрэ муухай үйлэ хэрэгэйнгээ түлөө харюусалга Холбоото Штадууд хүсэдөөр дааха ёһотой гээд ДРВ-гэй МИД-эй мэдүүлгэ дотор тэмдэглэгдэнэ. Лаос ба Камбоджын аха дүү арадуудтай хамта өөһэдынгөө национальна байдалые абархын түлөө США-гай ээрхэг түримхэй дайнда эсэргүү тэмсэлээ улам шангадхаха гэжэ вьетнам арадай эрид шиидэнги байһаниинь тэрэ мэдүүлгэ дотор элирхэйлэгдэнэ.

Дж. МАКГОВЕРНЫН ПРЕСС-КОНФЕРЕНЦИ

ВАШИНГТОН. (ТАСС). Американ сэрэгүүдые Урда Вьетнамһаа түргөөр, бултыень гаргуулха гэжэ, сэрэгээ гаргаха хатуу болзор Холбоото Штадуудаар соносхуулха гэжэ оролдоноб гээд США-гай президентын тушаалда демократическа партиһаа өөрынгөө кандидатуры дэбжүүлһэн сенатор-демократ Дж. Макговерн конгрессто үнгэрһэн пресс-конференци дээрэ мэдүүлбэ. Тхиеу-Ки гэгшэдэй засагай хуби заяае американ сэрэгүүд бэшэ, харин вьетнам арад шиидхэхэ ёһотой гэжэ тэмдэглэбэ. Вьетнамдахи дайн сэрэгые болюулхада, США-гай национальна аша туһадань таарамжатай байха гэжэ тэмдэглэбэ.

США-гай мүнөөнэй экономическа бэрхэшээлнүүд тухай хэлэхэдээ, Никсонэй буруу хүтэлбэриин уршагаар мүнгэн үнэгүй һэбхи болоһон, юумэнэй үнэ сэн нэмэһэн, хүдэлмэригүйшүүл олошорһон байна гэжэ Макговерн тэмдэглэбэ. Тэрээнэй гол шалтагааниинь юун бэ гэхэдэ, буу зэбсэг түхеэрэлгэдэ, Вьетнамай дайнда национальна зөөриингөө даншье үнгэрүү ехэ хубииень правительство гаргашална гэжэ Макговерн тоолоно.

Сенатор Мэнсфильд бидэ хоёр Баруун Европодохи американ сэрэгүүдые үсөөрүүлхэ гэһэн оролдолгоёо үргэлжэлһөөрбди гэжэ хэлэбэ.

Стратегическэ буу зэбсэг ехээр түхеэрхэ ябадалые хизаарлаха асуудалаар совет-американ хэлсээнэй баталагдаа һаа, тэрэнь хоёр гүрэндэ хоюуландань ашатай байха бэлэй гээд сенатор тоолоно.

Доройтолго үргэлжэлһөөр

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). Шэнэ түхэлэй автомобильнуудые үсөөнөөр гаргадаг болохо тухайгаа «Форд мотор» компани соносхобо. Хэдэн завод саг зуураар хаагдахань, зарим заводуудай халаанай болзор хороогдохонь. Тэрээнтэй дашарамдуулан, Мичиган ба Миссури штадуудай Фордын заводуудһаа 5 мянга 500 гаран хүдэлмэришэд «үлэ мэдэгдэхэ болзороор» гаргагдахань гэжэ тэдэ заводуудай хүтэлбэрилэгшэд соносхобо.

«Америкэн моторс корпорейшн», «Крайслер» гэжэ компанинууд автомобиль үйлэдбэрилгые зарим тэдыгээр хорооходёо байһан тухайгаа соносхобо.

Автомобиль бүтээлгын хэмжээе хорооходо гэһэн хүсэл США-да экономическа доройтолгын үргэлжэлжэ байһанай үшөө нэгэ гэршэ баримта болоно.

Юумэнэй үнэ сэн нэмэнэ

РИМ .(ТАСС). Италида ажаһуудалай гаргаша 1959 онһоо 1970 он хүрэтэр 48,1 процентээр ехэ болобо. Эдеэ хоолой зүйлнүүдэй үнэ сэн—47,4, хубсаһанайхи—38,3 процентээр нэмэһэн байна. Гэр байрын түлөөһэн 94,2 процентээр ехэ болоо. Элдэб янзын гаргаша, тэрэ тоодо городой транспортаар ябалгын гаргаша 62,2 процентээр ехэ болобо.

Дүрбэн гүрэнэй элшэн сайдуудай уулзалга

БАРУУН БЕРЛИН. (ТАСС). Хиналтын соведэй урдань байдаг байшан соо 4 гүрэнэй элшэн сайдуудай ээлжээтэ уулзалга январиин 19-дэ болобо.

Хэлсэхэ зүйлэйнгөө ёһоор, шухала асуудалнуудые элшэн сайдууд зүбшэн хэлсэбэ гэжэ коммюнике дотор хэлэгдэнэ. Тэдэнэр февралиин 9-дэ дахин уулзаха гэжэ хэлсэбэ.

Мэргэжэлтэдэй консультацииe үргэлжэлүүлхэ гэжэ тэрэшэлэн тогтоогдобо.

Ажалай герой эхэнэрнүүдые хүндэлэлгэн болобо

ГАВАНА. (ТАСС). Хүдөө ажалда хэдэн жэлэй турша соо амжалтатайгаар хүдэлжэ байһан Гавана провинциин 6 мянган эхэнэрнүүдые хүндэлэлгэн Кубын ажалшадай профцентрэй театрта болобо. Тэдэнэй олониинь шэн зоригто ажалайнгаа түлөө хүндэлэлэй дипломуудаар шагнагдаһан байгаа.

Бүри һаял тон үсөөн эхэнэрнүүд хүдөө ажахыда ажалладаг һэн. Революционно правительствын уряада харюу болгон, Кубын эхэнэрнүүд ажахын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр оролсодог болобо. Бүхы орон соо олон мянган эхэнэр мүнөө үедэ ажаллажа байдаг.

Гвинейн парламентын онсо сесси

КОНАКРИ. (ТАСС). Конакрида, арадай ордон соо Гвинейн национальна суглаанай онсо сесси эхилбэ. Гвинейн республикын өөрөө эрхэтэ, бэеэ даанги байдалда халдажа ороһон Португалиин хүлһэнэй сэрэгэйхидые, тэдээндэ туһалагшадые хэһээхэ хэмжээн тэрэ сесси дээрэ хараалагдаха юм.

Гвинейн Республикын президент Секу Туре гэгшын үгэ хэлэһэнэй һүүлээр Португалиин ээрхэг түримхэй добтолго мүрдэхэ революционно дээдэ трибуналай эрхэ түлөөлэлгэ национальна суглаанда олгохо тухай хуули сесси баталан абаба.

ХҮДЭЛМЭРИГҮЙШҮҮЛ ТОН ТҮРГЭНӨӨР ОЛОШОРНО

ЛОНДОН. (ТАСС). Экономическа политикаяа правительствын хубилгаагүй һаань, Англиин хүдэлмэригүйшүүлэй тоо ойрын сагта 750 мянган хүн болохо гэжэ транспортна ба мэргэжэлгүй хүдэлмэришэдэй тон томо профсоюзай генеральна секретарь Джек Джонс мэдүүлбэ.

5 МЯНГАН ЖЭЛ ҮНГЭРҺЭН ХОЙНО ГАРГАХА

ТОКИО. (ТАСС). «ЭКСПО-70» гэжэ Осака городто үнгэргэгдэһэн бүхэдэлхэйн выставкын экспонат болоһон «Саг үеын капсула» гэдэг «Замка Осака» гэжэ парк соо 15 метр гүнзэгы газарта булагдаба. Тэрэ капсула 5 мянган жэл соо газарта булаатай байха, тэрэ саг үнгэрһэнэй һүүлээр, тиихэдэ ажаһууха хүнүүд тэрээнние газарһаа малтажа абаха юм.

«Саг үеын капсула» гээшэнь нэгэ метр диаметртэй, бүмбэгын түхэлтэй һабата байха юм. Тэрэ бүмбэгэ газар доро удаан байхадаа жэбэрхэгүй, шанартай һайн, тусхай булаадаар хэгдэһэн байна. Мүнөө үеын байдал харуулһан 2.098 элдэб эсын зүйл тэрэ һабата дотор хэгдэнхэй.

ПАТРИОДУУДАЙ ДАЙШАЛХЫ АМЖАЛТАНУУД

Урда Вьетнамһаа абтаһан мэдээсэлнүүдэй ёһоор, арадай сүлөөрэлгын зэбсэгтэ хүсэнүүд 1970 оной турша соо Тхузаумот провинцида дайлалдаха зуураа, дайсанай 3600 гаран солдат ба офицерые, тэрэ тоодо Америкын мянга гаран солдат ба офицерые алаһан, гэмтээһэн, сэрэгэй 139 машина үгы хэһэн, дайсанай 51 самолёт буудажа унагааһан байгаа.

Лонган провинцида патриодууд американо-сайгоной 17 мянгаад солдадые үгы хэһэн, дайсанай бэхижүүлэгдэнги 72 пункт бута сохиһон, сэрэгэй 54 катер шэнгээһэн гү, али галдаһан, сэрэгэй ехэ гэгшын хэрэгсэл гартаа оруулһан байна.

Урда Вьетнамые сүлөөлхын түлөө тэмсэгшэ сэрэгүүд мүнөө жэлшье дайсаниие хүсэтэй шангаар сохиһоор. (ТАСС, январиин 19).

Хэмһээ хэтэрһэн хархисууд

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). Үндэһэ яһанай илгаа гаргадаг, дээрэнхы үзэл эли бодоор баримталдаг американ хархис ажал ябуулагша Дж. Уоллес гэгшэ Алабама штадай губернаторай тушаал эзэлхэ боложо, шахаа тангаригаа үгэбэ.

• • •

ТАСС-ай тайлбарилагша Леонид Жегалов энээн тушаа иигэжэ бэшэнэ:

Үнинһөө хойшо мэдээжэ болоһон хархис этэгээд Уоллес гэгшын үндэһэ яһанай илгаа США-да туйлай ехээр гаргадаг урда талынь политическэ ажабайдалда үндэр дээдэ тушаал эзэлһэн ушарые тэндэхи журналистнууд Америкын эгээн лэ хархис этэгээдүүдэй эдэбхитэй боложо байһанай тэмдэг гээд сэгнэһэн байна.

Хара сэдьхэлтэй энэ хүн шахаа тангариг үгэхэ зуураашье, 1972 ондо һунгалта болоходо президентын тушаалда өөрынгөө кандидатуры дахинаа дэбжүүлжэ болохоб гэжэ мэдүүлһэн байгаа.

Полышын залуушуулай уялганууд

ВАРШАВА. (ТАСС). Ороной арадай ажахыда шухала продукци үйлэдбэрилгэ ехэдхэхэ гэһэн парти ба правительствын уряада харюу болгон, Польшын социалис залуушуулай союзай олон мянган бригаданууд уялга абажа байнад.

«Любин», «Польковице» гэжэ шахтануудай социалис союзай залуушуулай бригаданууд энэ жэлэй түрүүшын кварталда үдэр бүри 100 тонно ехэ нүүрһэ малтаха гэһэн уялга абаба. «Нова руда», гэжэ шахтын 25 хүнһөө бүридэһэн залуушуулай бригада түсэбһөө гадуур 3 мянган тонно нүүрһэ мүнөө жэл малтаха уялга абаба.

Нэмэлтэ уялгануудые абаһан тухай рапортнууд ороной бүхы заха хизаарһаа ороно. Партиин үнэн туһалагша, Польшын залуушуулай ажалай түрүү зэргэдэ жагсажа байһыень энэнь харуулна.

Шэнээр добтолон оробо

ВАШИНГТОН. (ТАСС). Американ сэрэгэй вертолёдууд Урда Вьетнамай далайн ябаган сэрэгэй бригадые—6 мянга шахуу хүниие январиин 19-дэ Камбоджодо абаашажа буулгаба. «Дейли Ньюс» газетын корреспондент Дж. Фрид Пномпеньһээ энээн тухай мэдээсэбэ.

Дүрбэдэхи шоссе харгы дээрэ Америкын агаарай сэрэгэй дэмжэлгээр добтолгоёо интервентнүүд хэжэ байна. Американ летчигуудай жолоодоһон вертолёдууд ракетээр, пулемёдоор Камбоджын патриодуудые буудана. «В-52» гэжэ хүндэ бомбардировщигууд олоороо Камбоджын газар дайдада тэрээнэй хажуугаар добтолго хэһээр.

Д. Макговерны мэдүүлгэ

ВАШИНГТОН. (ТАСС). 1972 ондо США-гай президентын һунгалта болоходо, тэрэ тушаалда өөрынгөө кандидатуры дэбжүүлхэб гэжэ сенатор-демократ Джордж Макговерн мэдүүлбэ. Макговерн радио ба телевиденеэр тэрээн тухай хэлэхэ зуураа, республиканска правительствын политика ороной хүн зоной дурыень гутаана гэжэ президент Никсониие зэмэлһэн байна.

ОЛЬСТЕР: Шахардуу байдалтай зандаа

ЛОНДОН. (ТАСС). Январиин 18-най һүни Белфастда пулемёдой абяан, тон хүсэтэ тэһэрэлгэ дуулдаба. Энэ городой католическа районуудай улад зоной, Англиин солдадуудай хоорондо тулалдаан эхилһээр неделиһээ үлүү саг үнгэрбэ. Пулемётно буудалгаар сэрэгэй патрульна машина гэмтээгдэһэн, городой нэгэ ресторан тэһэлэгдэһэн байна гэжэ Пресс Ассошиэйшн гэжэ агентство мэдээсэбэ.

СЭНХИР ЭКРАНУУДТА

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА. УЛААН-ҮДЭ ХАРУУЛНА: 12 часһаа «Адъютант, его превосходительство» гэһэн уран һайханай телевизионно фильм (2-дохи серинь). 13.20 минутаһаа «Артан Ваджемян» гэһэн телевизионно очерк.

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА. 18 часһаа «Хонхо» гэһэн үхибүүдтэ зорюулагдаһан телевизионно журнал. 18.30 минутаһаа «Сказка про доброго слона» гэһэн мультфильм. 18.40 минутаһаа «Бидэнэр ба мүнөө үе саг» гэһэн аха наһанай классуудай һурагшадта зорюулагдаһан дамжуулга. 19 часһаа киноочерк. 19.20 минутаһаа «Ород арадай урданай дуунууд» гэһэн дамжуулга. 19.55 минутаһаа «Зүүн Сибирь» гэһэн киножурнал. 20.05 минутаһаа телепанорама. 20.25 минутаһаа Центральна студиин зүжэг. 22.20 минутаһаа концерт. ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА. 22 часһаа 00.30 минута хүрэтэр Москваһаа дамжуулга. 22 часһаа орон доторхи һонин. 22.10 минутаһаа спортын һонин. 23.05 минутаһаа КПСС-эй «XXIV съездэ зорюулагдаһан дамжуулга.

ПРАВДА БУРЯТИИ МҮНӨӨДЭРЭЙ НОМЕРТО

Нэгэдэхи хуудаһанда: «Коммунистнуудай ехэ хуралдаан»—Улаан-Үдын городской партиин конференциие угтуулан. КПСС-эй ЦК-да. ВЛКСМ-эй ЦК-гай пленум. Съездын урда тээхи ажалай вахта.

Хоёрдохи хуудаһанда: «Шанар һайжаруулха»—А. Куклинай статья. В. Окуневой «Барилгын дутагдалнууд» гэһэн статья.

Гурбадахи хуудаһанда: «Парти тухай Ленинэй һургаалай хүсэн» гэжэ профессор Г. Обичкинай статья. Хилын саанаһаа абтаһан мэдээсэлнүүд.

Дүрбэдэхи хуудаһанда: «Уран бэрхэ оёдолшод» гэһэн фоторепортаж. «Үсэгэлдэр, мүнөөдэр, үглөөдэр» гэһэн ниитэ гаршаг доро толилогдоһон материалнууд.

Редактор
Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ.

Гор. Улан-Удэ, типография управления по печати при Совете Министров БурАССР ● Н-04317. Заказ № 862.